יציאות

יציאות השבת. הוצאות שמרשות לרשות האמורות לשבת. וכגמ' [ד] מפרש דהכנסות נמי קא קרי יציאות הואיל ומוציא מרשות לרשות: שתים שהן ארבע בפנים. לאותן העומדים בפנים שתים מן התורה הוצאה והכנסה דע"ה. ובפ' הזורק (לקמן ט:) בריש׳ נפקא לן מויצו משה ויעבירו קול במחנה וגו' לא תפיקו מרה"י לר"ה להמיא נדבה למחנה ליה ויוס השבת היה כדיליף התם. ועל שתים אלו חייב חטאת על שגגתו ועל זדונו כרת ועל התראתו סקילה וכן [ה] בכל מלאכת שבת [ו]: שהן ארבע. מדבריהם הוסיפו שתים לאסור לכתחלה ואם עשה פטור ולקמן מפרש להו ואזיל: ושתים שהן ד׳ בחוץ. שתים מן התורה הוצאה והכנסה דעני העומד בחוץ ושתים מדבריהם כשהמלאכה נעשית על ידי שנים זה עוקר וזה מניח לכתחלה אסור ואם עשה פטור כדיליף בגמרא (דף ג.) שתים שעשאוה פטורים: פשט העני את ידו. ותפץ בתוכה: ונתן לתוך ידו דבעה"ב. דעבד ליה עקירה מרה"ר והנחה מרה"י: או שנטל מתוכה והוציא. התפץ והניח מר"ה דעבד ליה עקירה [מרה"ר] והנחה [מרה"ר]: העני חייב. שעשה מלאכה שלמה. והרי שתים מן התורה לעומד בחוץ: ובעל הבית פטור. פטור לגמרי ואפי׳ לכתחלה מותר דהא לאו מידי עבד והכי מפרש בגמ׳ (דף ג.): פשט בעה"ב כו׳ בעה"ב חייב. והרי שתים מן התורה לעומד בפנים: פשט העני את כו׳. דעבד ליה עקירה ונטל בעה"ב מתוכה והניח בפנים ועבד ליה בעל הבית הנחה: או שנתן לתוכה. דעבד ליה בעל הבית עקירה והוציא העני הניח: שנידם פטורין. אלא עשה האחד מלאכה שלימה. אבל אסורין לעשות כן לכתחלה שמא יטלו כל אחד ואחד לעשות מלאכה שלימה בשבת. הרי שתים מדבריהם אחת לעני בחוץ ואחת לבע"ה בפנים. וא"ת שנים הן לכל אחד ואחד עקירה לעני ועקירה לבע"ה הנחה לעני והנחה לבע"ה לקמן [ז] פריך לה ומשני דלא חשיב אלא עקירות שהן תחלת המלאכה ואיכא למימר [ח] שמא יגמרנה: **גמ׳** תנן התם. במסכת שבועות: שבועות שתים. שבועות של ביטוי להרע או להטיב שתים הן להתחייב עליהן קרבן עולה ויורד האמור בפרשה (ויקרא ה) דנפקי מלהרע או להטיב [ט] דמשמע להבא אוכל ולא אוכל [י]: שהן ארבע. יש לך לדרות עוד שתים מריבוי הכתוב לכל אשר יבטא האדם לדרות לשעבר [יא] אכלתי ולא אכל לא אכלתי ואכל [יב]:

ידיעות

נראה לרבינו אלחנן מדקאמר בגמרא דיקא נמי דקתני יציאות וקמפרש הכנסות לאלתר ולא דייק מדקתני בפנים: **פשט** בעה"ב את ידו כו׳. תימה לר"י אמאי צריך למתני תרתי דעני ודבעה"ב וכן בריש שבועות דמפרש בגמרא (דף ג. וש"ס) שתים דעני ודבעה"ב מה שייך לקרותו שתים מה לי עני מה לי עשיר ונראה לר"י דאיצטריך לאשמעי׳ משום דהוצאה גרועה היא דמה לי מוציא מרה"י לרה"ר מה לי מוציא מרה"ר לרה"י ולא הוה גמרינן הוצאה דעני מבעה"ב ולא בעה"ב מעני ותדע מדאיצטריך תרי קראי בהוצאה כדנפקא לן בריש הזורק (לקמן דף ט: וש"ס) מויכלא העם מהביא ומספ"ק דעירובין (דף יח:) נפקא לן מקרא אחרינא דדרשינן אל יצא איש ממקומו אל יוצא ואתם פירשתי [יג] והייט משום דמלאכה גרועה היא [יד] איצטריך תרוייהו חד לעני וחד לעשיר [טו] וכן בכל תולדות דאבות מלאכות לא חייבינן שיהא ממשכן אלא אבות בלבד ותולדות דהוצאה בעי׳ שיהא ממשכן דתנן בהזורק (דף ט.) שתי גזוזטראות זו כנגד זו המוציא והזורק מזו לזו פטור היו שתיהן כדיוטא אחת הזורק פטור והמוציא חייב שכך היתה עבודת לוים ובריש הזורק (ג"ז שם:) נמי בעי הזורק ד׳ אמות ברה"ר ומגלן ודחיק לאשכחינהו ממשכן עד דמסיק כל ד"א ברה"ר הלכתא גמירי לה וכל אלו תולדה דהוצאה דינהו ולא אבות שאין אבות אלא מ׳ חסר אחת וגבי הכנסה נמי אמרינן בפ׳ במה טומנין (לקמן מט:) הס העלו קרשים מקרקע לעגלה אף אתם אל תכניסו מרה"ר לרה"י וא"ת כיון דהכנסה היתה ממשכן מה צריך תו לקמן בהזורק (דף ט:) לפרושי דסברא הוא מה לי אפוקי מה לי עיולי [טז] דהזורק ד׳ אמות ברה"ר משמע דאי הוה משכחת לה במשכן הוה ניחא ליה אע"ג דהתם ליכא סברא וי"ל דאיצטריך סברא להכנסה דבעה"כ דלא הוה במשכן דהא העלו קרשים כו׳ היינו הכנסה דעני דמקמתא מקרקע היו עומדים שהוא רה"ר ואם תאמר כיון דאיכא סברא אמאי איצטריך בבמה טומנין למימר דהכנסה היתה ממשכן וי"ל דתנא ליה אידי דבעי למיתני הס הורידו קרשים מעגלה ואתם אל תוציאו כו׳. [יז] אע"ג דהוצאה נפקא לן מקרא בהדיא איצטריך למיתני שהיתה ממשכן משום דקתני בריש׳ בברייתא אין חייבין אלא על מלאכה שבוצעה בה היתה ממשכן ואם לא היה מועלת הוצאה ממשכן הייתי מחייב בכל מלאכות הדומות למלאכה גמורה אע"פ שלא היה ממשכן כמו בהוצאה והא דאסמוך קרא דשבת למלאכת המשכן הוה דרשינן למילתא אחריתי: **שבועות** שתים שהן ארבע. בריש שבועות (דף ג.) מפרש שתים אוכל ולא אוכל דכתיב בהדיא בקרא להרע או להטיב דהיינו להבא שהן ד׳ אכלתי ולא אכלתי דאתי מדרשא והא דלא מפר׳ שהן ד׳ אזרוק ולא אזרוק והוה אתיא כולה כרבי ישמעאל ולא הוה צריך לאוקומי בחרי תנאי משום דמתני׳ בפ"ג (דף יט:) תנן בהדיא שהן ד׳ אכלתי ולא אכלתי וא"ת אמאי לא קתני שתים שהן שמונה [אוכל ולא אוכל] אכלתי ולא אכלתי אזרוק ולא אזרוק זרקתי ולא זרקתי ונראה לנכון פירש רש"י בריש שבועות שאינו אלא דבר וחילופו ור׳ יאתק תירץ דלא נקט אלא אכלתי ולא אכלתי משום דפליג ר׳ ישמעאל והוי רבותא טפי אבל אזרוק ולא אזרוק דמודה ר"י לא תם לגמרי וא"ת וגבי שבת אמאי קתני שתים שהן ד׳ ותו לא ליתני נמי מושיט [יח] ומעביר [יט] מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רה"ר דחייב כדתנא לקמן (דף ט.) וזורק מרשות היחיד לרשות הרבים ומרה"ר לרה"י וי"ל דלא קתני אלא הכנסה דדמיא [כ] להוצאה שהוא מרה"ר לרה"י ולא מרה"י לרה"ר ולא הוצאה דדמיא [כא] לרה"ר לרה"ר דחייב כדתנא לקמן [כב] מרה"ר לרה"ר ומרה"ר לרה"ר ומרה"ר לרה"ר ומ

ידיעות הטומאה בו׳. וא״ת וא״מ לא קתני העלמות שתים שהן ד׳ העלם טומאה ואכל קדש או נכנס למקדש שהן ד׳ העלם קדש והעלם מקדש והוה אמי שפיר דלא מצי למיפרך הני תמני הוין כדפריך ידיעות[1] וי״ל דנקט ידיעות כדמפרש התם (דף ט״ב ד׳ יד:) ידיעות קמייתא דלימנהו בכל התורה כולה קתניא בתרייתא דלימנהו בכל התורה כולה לא קתניא ג״ע ידיעות בתרייתא דמייתי לידי קרבן קתניא וההיא לישנא דידיעות קמייתא קתניא לא שייך למימני גמי שטיות ושכח ידיעות שטיות וידיעה שכח ולפירש לישנא נמי דקאמר ידיעות בתרייתא דמייתי לידי קרבן קתניא לא תנא הוא ידיעות כיון דמילוק שתים שהן ארבע משכחת באיסורא גופיה אבל גמי טומאה המילוק דשתים שהן ארבע אינו בא אלא ממחת הידיעה:

מראות נגעים וכו׳. כדרב ספרים גרסינן שנים שהן ד׳ וכן בשילהי המזבח מקדש (זבחים פח:) כדרב ספרים גרסינן מראות נגעים ר׳ דוסא אומר שלשים ושנה עקיבא בן מהללאל אומר שבעים ושנים דממראה יאמר מראות כמו ממחנה ממנות וכי היכי דכתיב ועתה הייתי לשני מחנות (בראשית לב) ה״נ קתני שפיר מראות שנים ואע״ג דהתם תשיב כולי האי והכא לא תשיב אלא ב׳ שהן ד׳ התם תשיב פחיתין ונגעי אדם[2] וראשם חקן ונגעי בתים והכא לא תשיב אלא לגנות כדתנן במס׳ נגעים (פ״א מ״א) ומייתי לה בפ״ק דשבועות (דף ה.) בהרת עזה כשלג שנים לה כסיד היכול כו׳[3]: **התם** דלאו עיקר שבת אבות תני ותולדות לא תני. וא״ת והא במראות נגעים תני אבות ותולדות כדמפרש בשבועות שהן מראה אבות ותולדות בהרת ותולדתו אף על גב דהתם לאו עיקר נגעים הוא וי״ל דלא דמי דתולדות דנגעים כתימי ותולדות דשבת לא כתימי[4]: **והא** דומיא דמראות נגעים קתני. הא דנקט מראות נגעים טפי משבועות וידיעות משום דאינהו גופייהו לא ידעינן[5] דהוו להו כולהו לחיובא אלא משום דדומיא דמראות נגעים קתני דבכולהו איכא פלוגתא בר ממראות נגעים: **התם** דלאו עיקר שבת הוא חיובי תני פטורי לא תני. לא הוה צריך לומר משום דלאו עיקר שבת הוא אלא משום דדומיא דמראות נגעים קתני דהוו כולהו לחיובא אלא משום דצריך לשנויי הכא דעיקר שבת תני חיובי ופטורי קמיסים נמי התם דלאו עיקר שבת הוא וגם המקשה[6] לא הקשה דליתני התם כי הכא כיון דידע דדומיא דמראות נגעים קתני אלא פריך דליתני הכא שתים שהן ד׳ ותו לא: [7]**וכי** תימא מהן לחיוב ומהן לפטור. רש״י לא פי׳ כלום לפי שיטתו שבסמוך דעקירות קתניא ולפי שיטתו היה לו לפרש שתים לפטור בעקירות דבעה״כ: **והא** יציאות קתני. לא פריך אלא לאמתני׳ דשבועות דהוה כולהו לחיובא ולא משכחת אלא שתים אבל בממתני׳ דהכא משכחת לה כולהו ביציאות כגון שנא יהיו כולם לחיובא שתים דהולאה שם בה חיוב חטאת ופטור אבל אסור דאתי לידי חיוב חטאת שהן ד׳ פטור אבל אסור דלא אתי לידי חיוב חטאת ופטור ומותר בעני וכן בעשיר לפירוש ריב״ם בסמוך[8] ולהכי לעיל כי משני הכא דעיקר שבת הוא תני אבות ותולדות לא הוה מצי למיפרך והא יציאות קתני: **מי** לא עסקינן דקא מעייל מרה״ר לרה״י. ופס״ק דשבועות (דף ה:) פריך ואימא דקא מפיק מרה״י לרה״ר ומשני א״כ ליתני המוציא לרה״ר מאי מרשות לרשות אפילו מרה״ר לרה״י וא״ת ומ״ש דתני תולדה דהולאה ולא תני שום תולדה דכל שאר אבות ומתרץ ריב״א דבכל שאר תולדות אם היה רוצה לשנותם היה צריך להאריך בלשונו אבל הכנסה דקרויה הולאה כוללה עמו בקולר:

וקמפרש הכנסה לאלתר. וא״ת וא״מאי לא דייק מכח דלא משכחת מרבע בפנים וד׳ בחוץ בלא הכנסה[9] וי״ל דמשכחת להו דכדפרכתי לעיל[10] א״נ דמהכא לא הוה שייך למימר מתני׳ נמי דיקא דמאי אולמא מההיא דשבועות דקיימא עלה דהתם נמי לא משכחת כולהו לחיובא אא״כ תתשוב הכנסות בכלל:

רשויות קתני. רשויות שתים שהן מרבע[11] פירש״י דשתים קאי מרשויות רשות הרבים ורשות היחיד וקשה לריב״א דאם כן לא הוה ליה למימני ושתים שהן מרבע בחוץ אלא שתים שהן מרבע בפנים ומרבע בחוץ שתים שתים למה לי ופירש ריב״א רשויות שבת יש בהן שני חיובים שהן ד׳ בפנים וב׳ חיובים שהן ד׳ בחוץ ויליאות נראה לריב״א דהוי כמו תולאות דאשכחן רשויות דאקרי הולאות[12] דכתיב (במדבר לד) והיו תולאותיו הימה ומתרגמינן רשוותיה[13]: בבא

ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע (ה) [6] מראות נגעים שנים שהן ד׳ יציאות השבת שתים שהן ארבע [7] מאי שנא הכא דתני ב׳ שהן ד׳ בפנים וב׳ שהן ארבע בחוץ ומאי שנא התם דתני שתים שהן ארבע ותו לא הכא דעיקר שבת הוא תני אבות ותני תולדות התם דלאו עיקר שבת הוא אבות תני תולדות לא תני אבות מאי ניהו יציאות ויציאות תרי הויין וכי תימא מהן לחיוב ומהן לפטור והא דומיא דמראות נגעים קתני מה התם כולהו לחיובא אף הכא נמי כולהו לחיובא אלא אמר רב פפא הכא דעיקר שבת הוא תני חיובי ופטורי התם דלאו עיקר שבת הוא חיובי תני ופטורי לא תני חיובי מאי ניהו יציאות יציאות תרתי הויין שתים דהרצאה ושתים דהכנסה והא יציאות קתני אמר רב אשי[8] תנא הכנסה נמי הוצאה קרי לה ממאי מדתנן [9] המוציא מרשות לרשות חייב מי לא עסקינן דקא מעייל מרה״ר לרה״י וקא קרי לה הוצאה וטעמא מאי כל עקירת חפץ ממקומו תנא הוצאה קרי לה אמר רבינא מתניתין נמי דיקא דקתני יציאות וקא מפרש הכנסה לאלתר ש״מ רבא אמר רשויו׳ קתני רשויו׳ שבת שתים: א״ל רב מתנה לאביי הא תמני הוין תרתי סרי הוין וליטעמיך שיתסרי הוין א״ל הא לא קשיא בשלמא בבא

ידיעות דעני ודבעל הבית לחיוב ויליאות שתים של פטור שתי עקירות של הולאה כגון פשט בעל הבית יד מלאה לחוץ ונטל עני מתוכה הרי פטור של בעל הבית דקתניא ליה תנא דממתני׳ וכגון פשט העני יד ריקנית לפנים ונתן בעל הבית לתוכה הרי פטור שני של הולאה (פ״ח של שני[10]) שהוא אסור לכתחלה דגזרינן שמא יעשה הגתה על עקירתו והיינו שהן ד׳ דקתני התם: **הא** דומיא דמראות נגעים קתני לה מה התם כולהו לחיובא. שבאחו מהן שנטמא בה וכנכס למקדש חייב ולהכי פריך ממראות נגעים דאיכו שבועות וידיעות פלוגתא היא דאיכא מ״ד בשבועות (דף ה.) אינו חייב אלא על העתיד לבא וידיעות נמי איכא למ״ד (שם דף יד:) אינו חייב אלא על העלם טומאה: **חיובי תני.** כדמפרש לקמיה כ׳ הולאות וב׳ הכנסות וכולן לחיוב בחיד שעשאם עני לבדו או בע״ה לבדו: **חיובי מאי ניהו יציאות.** כלומר ליאות קתני דמשמע הולאה לבד מתמה הי מחיובי קתני ע״כ ליאות לחודייהו ותרתי הוא דהוין ומשני הכנסות נמי קתני בהדייהו: **מדתנן המוציא מרשות לרשות[11].** קתניא[12] מנין אבות מלאכות בפרק כלל גדול: **מי לא עסקינן בו.** דהא ע״כ אהכנסה נמי חייב כדקתני מתני׳ דעני חייב וקתני המוליא: **מתניתין.** דהכא נמי דיקא דהכנסה נמי קרי הולאה: **דקתני יציאות.** ועל כרחך לא מצית מפרש לה דליאות לחודייהו קאמר ומאי שהן מרבע חיובי ופטורי דהא מפרש הכנסה בריש דקתני כילד פשט העני את יד לפנים דהיינו הכנסה וקתני לה בפירושא דליאות אלמא הכנסה נמי קרי לה הולאה: **רבא אמר.** דקשיא לך לישנא דליאות מין הכא מין התם רשויות קתני רשויות שתים רשות היחיד ורשות הרבים שהן מרבע בפנים כו׳ כלומר ועל דיהן יש לך מרבע איסורין בפנים וכנגדן בחוץ מהן לחיוב ומהן לפטור וההיא דשבועות הולהו לחיובא כדאוקימנא: **תרתי סרי הויין.** מרבעה חיובי ותמניא פטורי שתי עקירות לעני בלא הגתה ושתי הגתות בלא עקירה וכן לבעל הבית כגון פשט העני את יד מלאה לפנים ונטל בעל הבית מתוכה הרי עקירה עקירה לעני והגתה לבעל הבית או שנתן לתוכה והוליא הרי עקירה לבעל הבית והגתה לעני וכן פשט בעל הבית כו׳ כדקתני לה: **שיתסרי הויין.** דאיכא למיתשב נמי הכי פטורי דמימנו גבי חיובי העני חייב ובעל הבית פטור וכן בעל הבית חייב והעני פטור: בבא

ידיעות הטומאה. המומרות בקרבן שלה ויורד (ויקרא ה) או נפש כי תגע וגו׳ ומפרשין במס׳ שבועות (פ״ח דף ז ע״ב) שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו שלאחר שנטמא אכל קודש או נכנס למקדש וילפינן התם (דף ה.) שאינו מתחייב אלא בידיעה תחלה וידיעה בסוף והעלם בינתיים כגון שידע שנטמא ונעלם ממנו טומאה ואכל קדש ומשאכל ידע שאכל בטומאה שתים הן ממשמעות הכתוב (שם) ונעלם ממנו והוא טמא משמע שנעלם ממנו טומאה אבל זכור הוא שאכל קדש ושזה מקדש הרי שתים העלם טומאה לגבי קדש והעלם טומאה לגבי מקדש[1]: **שהן ארבע.** יש לך לרבות עוד שתים מריבוי ונעלם ונעלם ב׳ פעמים לרבות את הזכור לטומאה אבל נעלם ממנו קדש כסבור שאולין הן או נעלם ממנו מקדש: **מראות נגעים.** ליטמא בהן שתים הן שלא שתא ותכרת: **שהן ארבעה.** מריבוי דפסחים שהוא משמע טפילה כמו דפסחים נה אל אמת וגו׳[2] (שמואל ב ב) מרבה טפילה לזו ולזו תולדה לשאת ותולדה לבהרת ושנו חכמים[3] בהרת עזה כשלג שנים לה כסיד היכול שאת כלומר לבן שנים לה בקרום בילה. מראה לשון זכר הוא משום הכי תני שנים שהן ארבעה: **תני אבות ותולדות.** ליאות והכנסות שהליאות בטת הן דמועיטרו קול בממחה (שמות לו) לא משמע אלא הולאות אלא מסברא אמרינן (פרש הזורק דף לו:) מכדי מרשות לרשות קיבל קרא מה לי אפוקי מה לי עיולי: **תרתי הויין.** דעני ודבעל הבית ומאי שהן מרבע דקתני התם: **מהן לחיוב ומהן לפטור.**

מראות נגעים. שהן ארבעה. שנים כתוכן מתוקנת שאת ובהרת והן פלוגין בהן מראיהן כדמפרש בגמ׳ (שם ב.). מראה לשון זכר הוא ולהכי תנן לה בלשון זכר דכתיב (ויקרא יג ב) מראה הנגע קביב הוא מראה דמות ה׳ ונו׳. **שנים.** כתוכן שאת ובהרת שאת שנגע בלקמן אלא לשון שפל בלקמן (שם ה.). **שהן ארבעה.** יש לרבות תולדה לו ותולדה לו דמפרש בגמ׳ (שם ב.). יש לך לרבות לשם כ׳ תולדות מרבעת דשאת בלקמן (שם ה.).

יציאות השבת שתים שהן ארבע. הוצאת מרשות היחיד לרשות הרבים למדבר מן המקבלת שהייב בפרק הזורק ממשכת שבת (דף לו:) מילו מעה ויעבירו קול במחנה ונו׳ (ומתרגמינן) לא תעיקו מרה״ר לרה״ר זה שאתם לעומד בחוץ ומשיטו ידי לפנים ונטל חפץ והוליאו לחוץ ואחת לעומד בפנים ונטל חפץ ממקומו והוליאו בידו ומשיטו בחוץ. שהן **ארבע.** יש לגמוד מלאי מכשם שהקפידה תורה מרשות לרשות בהולאה כן הקפידה בהכנסה והרי הן שתים אחת לעומד בפנים ומשיטו ידו לחוץ ונטל חפץ ומכניסו ואחת לעומד בחוץ ומשיטו חפץ ממקומו ומשיטו בפנים ומניחו (שם ב.). **דעיקר שבת.** שעיקר מסכת פליאותי שבת.

מסורת הש״ס עם הוספות

ה) נגעים פרק ה מ״ה, ב) שבועות ה:, ג) לקמן עג., ד) שבועות יד., ה) שבועות ו:, ו) נגעים פ״א מ״א, ז) שבועות יד: ועיין תוס׳ שבועות ט, ח) [וע״ע תוס׳ שבועות כ. ד״ה מרלאות], ט) רש״י תוס׳ שבועות דף ה. ד״ה אבות, י) שבועות ג ריש ע״ב, כ) לקמן ג. הד״ה פטורין, ל) ד״ה והא יציאות.

ליקוטי רש״י

ידיעות הטומאה. מיהו קרבן עולה ויורד מתחת טומאת מקדש וקדשיו שבועות אלא שבועות מיטוי לו נפש כי תגע וגו׳ ולפיכך פריקתן שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו שנכנס בשוגג למקדש אחר טומאתה זו לו אכל כסר קודש. **שתים שהן ארבע.** שתים כתיבי דכתיב (ויקרא ה) ונעלם ממנו והוא טמא משמע שנעלמה ממנו טומאה ועי״ש פירש העלם אכל קודש הרי אחת לו שנכנס למקדש הרי שתים ולפי שאין חייב עליה אלא אם כן ידע בתחלה שנטמא ואח״כ נעלמה ממנו ולאחר מעשה טדע לו שנטמא משום הכי קרי לי׳ ידיעות (שבועות ב.). העלם טומאה ואכל קודש חיבור הוא לו העלם טומאה ופא למקדש וחיבור הוא לו (שם ד.). **שהן ארבעה.** יש לרבות מן המקבלת עוד שני מיומים העלם קודש והעלם מקדש וחיבור הוא את הטומאה (שם ב.). העלם קודש ואכלו העלם מקדש וכנגדם לו חיבור הוא את הטומאה (שם ד.).

מראות נגעים. שסתמלא ממא עליהם קרבן לעולה. **שנים שהן ארבעה.** שנים כתוכן מתוקנת שאת ובהרת והן פלוגין שאת לומר מעשה טדע לו שנטמא משום הכי קרי לי׳ ידיעות (שבועות ב.). העלם טומאה ואכל קודש חיבור הוא לו העלם טומאה ופא למקדש וחיבור הוא לו (שם ד.). **שהן ארבעה.** יש לרבות מן המקבלת עוד שני מיומים העלם קודש והעלם מקדש וחיבור הוא את הטומאה (שם ד.).

מראות נגעים. שסתמלא ממא עליהם קרבן לעולה. **שנים שהן ארבעה.** שנים כתוכן מתוקנת שאת ובהרת והן פלוגין שאת לומר מעשה טדע לו שנטמא משום הכי קרי לי׳ ידיעות (שבועות ב.). העלם טומאה ואכל קודש חיבור הוא לו העלם טומאה ופא למקדש וחיבור הוא לו (שם ד.). **שהן ארבעה.** יש לרבות מן המקבלת עוד שני מיומים העלם קודש והעלם מקדש וחיבור הוא את הטומאה (שם ד.).

הגהות הב״ח

(ה) גמ׳ ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע יציאות השבת שתים שהן ארבע מראות נגעים שנים שהן ארבעה מאי שנא הכא:

הגהות וציונים

א) עיין תוס׳ שבועות ה ע״ב ד״ה רבא (ב) דיש מוחקים ״רב אשי״ (צפנת פענח): ג) כ״ה לני׳ תוס׳ ד״ה וכי תימא מהן: ג) רש״י לא גרס בגמ׳ ״חייב״ וכן במשנה ליתא ועיין הגהות בן אריה: ד) יש להוסיף גבי מנין (באה״מ): ה) עיין מהרש״א דלשון נגעי אדם מגומגם עי״ש: ו) כן ״וגם המקשה״ עד סוף הדבור גליון הוא (מהרש״ל דפו״ר ועיין פנ״ר): ז) רש״ל מוחק כל דיבור זה (גליון) וזה לשון מהרש״ל כל אותו הדבור הג״ה הוא וג״כ אותו הג״ה לא היה לפניו פירוש רש״י שלנו ועיין מהרש״א (הדיבור זה שייך קודם ד״ה והא דומיא): ח) עיין תוס׳ שבועות ה ע״ב ד״ה וקמפרש דהריב״א לא גרס ״לאלתר״ ולפ״ז לא קשה: ט) תוס׳ גורסים בגמ׳ רשויות קתני רשויות **שתים שהן ארבע** (וכתב הרמב״ן שב״ה בגרסתו דוקני וכ״ה בכת״י): י) צ״ל **תולאות** (דפו״ר) ולפנינו ע״פ המהרש״ל, ונראה דט״ס הוא במהרש״ל וכוונתו להגיה תיבת ״רשויות״ דאקרי במקום ״יציאות״ שבדפו״ר, וכן הגיה המהר״ם: כ) תיבות ״ומתרגמינן רשוותיה״ ליתא בכל הראשונים ובדפו״ר והוא הוספה מהמהרש״ל ומהר״ם, ולא נמצא כן דמתרגמינן רשוותיה לא באונקלוס ולא בתרגום יונתן ולא בתרגום ירושלמי (הג׳ רי״ב בברן):

תני אבות. ליאות שהן מן הכתוב. **ותני תולדות.** הכנסות דלא מיפרשן בהדיא (שם ה.). הכנסה תולדה הולאה שהיא מעין מלאכות (לקמן צו:). **תרי הויין.** ומתני׳ דהכא ד׳ מקן. **וכי תימא מהן לחיוב ומהן לפטור.** שהיא הולאה דעני ודבעל הבית ושתים לפטור אחת שהעני פשט יד לפנים ונתן בפנ״ב לחוכה והעני הולאה ועבר אחיו הנתה בפנים ונתן בפנ״ב עקר ולא עבר עקר׳ ובפנ״ב פשט ידו מלאה לחוץ ונטל העני מתוכה ובעם דעבר נמי בעל הבית עקרה והעני הנתה ובעיהם פטורין בשתי הולאות הלו. **חיובי מאי ניהו יציאות.** דהא ליאות קתני ליאות בשוכה תרתי דעני ובעל הבית דע״ב כ״ב **מדתנן.** בגמרא [בפרש״י, בסמוכן] אמרת מלאכות המלוות מרשות לרשות. **מי לא עסקינן דקא מעייל מרה״ר לרה״י.** ועל כרחך קיימא לן בגמ׳ דמייב בלא דמייב וקרי ליה המולית. **כל עקירת חפץ ממקומו תנא הוצאה קרי לה.** [שמואל] ממקומו. **מתניתין.** מסכת שבת דייק דהכנסה קרי ליה דקתמני׳ ליאות השבת שהכנסה לאלתר דקתני התם כילד העני שתח בתוך ובעל הבית פשט העני את יד לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית דהיינו הכנסה [שם:].

הדפסה בראולוגית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

בבא דרישא. העני מייב ובעל הבית פטור ובעל הבית מייב והעני פטור דפטור מחטאת ומותר לכתחלה דהא לאו עקירה עבד ולא הגחה עבד [שהאחר[ב]] המיתה בידו: **פטור אבל אסור.** פטור מחטאת אבל אסור מדבריהם לכתחלה: **צידת צבי וצידת נחש ומפים מורסא.** כולהו

בבא דרישא [א]פטור ומותר לא קתני אלא בבא דסיפא דפטור אבל אסור קשיא מי איכ' בכולי שבת פטור ומותר והאמר שמואל [ב] כל פטורי דשבת פטור אבל אסור בר מהני תלת דפטור ומותר צידת צבי [ג] וצידת נחש ומפים מורסא כי איצטריך ליה לשמואל פטורי דקא עביד מעשה פטורי דלא קא עביד מעשה איכא טובא מ"מ תרתי סרי הויין פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קא חשיב דלא אתי בהו לידי חיוב חטאת לא קא חשיב שניהן פטורין [ד] והא אתעבידא מלאכה מבינייהו [ה] תניא ר' אומר [ו] מעם הארץ בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה יחיד ועשה אותה חייב שנים ועשו אותה פטורין איתמר נמי א"ר חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו בעשותה יחיד שעשאה חייב שנים שעשאוה פטורין: בעי מיניה רב מרבי הטעינו חבירו אוכלין ומשקין והוציאן לחוץ מהו עקירת גופו בעקירת חפץ ממקומו דמי ומיחייב או דילמא לא א"ל [ז] חייב ואינו דומה לידו מאי טעמא (ח) גופו נייח ידו לא נייח א"ל

בבא דרישא פטור ומותר. וא"ת והא קא עבר אלפני עור לא תתן מכשול ואפילו מיירי שהיה יכול ליטלו אפילו לא היה בידו דלא עבר משום לפני עור דמושיט כוס יין לנזיר מוקי לה בפ"ק דמס' עבודה זרה (דף ו:) דקאי בתרי עברי דהגהא [ט]מ"מ איסור דרבנן מיהא איכא שמייב להפרישו מאיסור ואפילו אי מיירי בחד עברי דלא שייך לפני עור מיהו איסור דרבנן מיהא איכא כדתניא בשלהי פירקין (דף יט.) טומנין מזונות לנכרי בחלר נעלו ויצא אין מזקקין לו משמע דוקא כשהנכרי בחלר אבל אם עומד בתוך ופושט ידו לפנים משמע דאסור ליתן להדיא ע"מ להוליא ויש לומר דמיירי בנכרי והחפץ של נכרי דאפילו מכניס ומוציא כל היום אין כאן איסור כלל כיון שאין החפץ של בעל הבית א): **בר** מהני תלת. הקשה ר"ת הא איכא הא דתנן בפרק במה מדליקין (לקמן מט:) המכבה את הגר מפני שהוא מתירא כו' ואם בשביל החולה שיישן פטור ומוקי לה בחולה שיש בו סכנה וא"כ הוא פטור ומותר דאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש ומיהו דהא מלאכת דפשיטא היא ולא איצטריך ליה לשמואל לאשמעי' דכמשני בסמוך דלא איצטריך ליה לאשמעי' פטורי דלא קעביד מעשה ולד נחש מיירי בדליכא סכנה שיוכל להנצל בענין אחר אלא מעשה לערלה שרו ליה רבנן כמו במפים מורסא וכן מוכח בריש פרק שמונה שרצים (שם קיב:) דלד נחש לאו מעשה סכנה פטור דהא מוקי לה כר"ש דאמר מלאכה שאי"ל פטור עליה וע"ק לר"י והא איכא הא דתני' בפ' במה אשה (שם סב.) ר"ש פוטר בכולא ובגלוחית של פלייטון והוא פטור ומותר דהא בברייר אחרת רש"א יוצאה של פלייטון אשה בכולא לכתחלה ומיהו לר"י בשם ר' אברהם דלא תשיב שמואל אלא פטורים השטויין במשנה דלד לא משנה היא בהאורג (שם ד' קי:) הלד נחש ומפים מורסא משנה היא בעדיות (פ"ב מ"ה) ולספרים דגרסי בפ' במה אשה (שם ד' סב.) מיירי דאמר ר"מ מייב חטאת א"ל איהו פטור אבל אסור פי' דר"א קאמר לר"מ לדבריך נמי לכל היותר לא יהא אלא פטור אבל אסור לפי גרסא זו אמי שפיר: **הצד** נחש. הקשה הה"ג דשמואל דאשמואל דהכא סבר שמואל מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור כר"ש ומשום לערלה דגופא שרי ובפ' כירה (לקמן מב.) אמרינן בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה וכר"ש דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור דהני תלת פטור ומותר כמו שמואל שמואל בסוף האורג (שם קו.) דודאי פטור ומותר קאמר ליה לא ס"ל כר"ש ומיהו לדידן קי"ל כר"ש דרבא דהוי מתרלה סבר כותיה ברים טוטל (שם קמח:): **ומפים** מורסא. בעדיות (פ"ב שם) תנן אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליתה פטור וא"ת היכי מתחייב אפתיחת פה דמורסא הא אמרינן לקמן בפ' חבית (ד' קמו.) כל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אינו פתח ומיהו ר"ת דהאי נמי עשוי להכניס אויר ולהוציא ריחה: **פטורי דאתי לידי חיוב חטאת.** מה שפירש"י דעקירות קתשיב אינו נראה לר"י חדא דעקירה בלא הולאה אינה אלא טלטול בעלמא ואין בה דרך דחיוב חטאת אלא ועוד דלפי' הקונטר' קתשיב לבע"ה ג' יציאות והכנסה אחת ולענין ג' הכנסות והוצאה אחת ועוד דלא חשיב תרתי לפטור דענין בחתת ודעשיר בחתת כדחשיב חיובא בריש"ת ומפרש ריב"ת דאתי לידי חיוב חטאת היינו אותו שפושט את ידו ומכניסה או מוציאה לכוותה בבא דרישא דחיוב חטאת והכא פטור לפי שלא עשה כל המלאכה שחיסר ממנה מעט או עקירה או הגחה והבית דאיירי מיבוטלמי [ד] דקאמר לא אתיא אתי פטור אלא פטור שנגד החיוב ומשום הכי לא חשיב אלא פטור של אותו שכנגדו חייב למעלה בבבא דרישא כגון פשט העני את ידו לפנים כו' וקתני העני חייב פטורה דידיה חשיב בבבא דסיפא בפשט העני את ידו לפנים וכו' וכן לפע"ה: **שניהם** פטורין **והא איתעבידא מלאכה מבינייהו.** אינו קאי אאתאי שהרי ריש"ת דשניהם פטורין דהיינו פשט העני את ידו לפנים קמני לקמן (ד' ה.) אלא קאי אאתאי דקאמר פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קתשיב אבל חטאת ליתא בהו אלא שניהן פטורין דקתני מתני' ואאתאי והא אתעבידא מלאכה מבינייהו ולא פריך שיתחייב הראשון ולאין קמרא דע"י השני שעשה הגחה ומשום הכי לא חשיב אלא פטור של אותו שכנגדו חייב למעלה בבבא דרישא דאיירי בהו [ה] אלא אאתאי קא פריך שיתחייב לפי שעל ידו נגמרה המלאכה: **בעשותה.** כגון הספרים גר' העושה את כולה ולא העושה מקצתה יחיד שעשה אותה חייב שנים שעשאוה פטורין דקרא גרלה בעשותה קאי אגפש אבל הש"ס דרש ליה אמלאכה כלומר בעשות אותה וכולה מיירי בזה עוקר וזה מניח ואינו אלא כפל מלה וליכא למימר דב' שעשאוה חיירי בב' שעשאוה בבת אחת דבפרק המלגיע (לקמן צב. ופס) משמע דצריכי תרי קראי לזה עוקר וזה מניח ולב' שעשו מלאכה בבת אחת ועוד דבאיתמר נמי דקאי אאתאיתמר נמי קאמר הא ליכא יחיד ועשה אותה וכו' אך קשה דבפרק המלגיע (שם) משמע דזה עוקר וזה מניח נפקא מינה דמנפש אם מאחת והכא נפקא לה מבעשותה קשה לר"י מדמלרכינן קרא לפטור משמע דזה עוקר וזה מניח היה ממשכן ובפרק המלגיע (ג"ז שם) נמי פוטר ר"ש זה אינו יכול אם אינו יכול אע"פ שהיה ממשכן כגון ב' שטשאון את האבן ובירושלמי פרק הזורק [ו] אהא דתנן שתי גזוזטראות ברשות הרבים כו' היו שתיהן בדיוטא אחת המושיט חייב אמר רב חמא בשם ר' מאיר ב' ופריך בכל אחר אמרת ב' שעשאוה פטורין וכאן אמרת שחייבין ומשום שכך היתה עבודת הלוים והשתא מה מכך שהיתה ממשכן מ"מ הוי ליה לפטור מושיט כיון דשמיהם עושין אותה ונראה לר"י דבמושיט אין זה עוקר זה מניח אלא המושיט עשה עקירה והגחה ולא קשיא ליה בירושלמי אלא אמנה שאינו מחייב מושיט אלא כשחברו מקבל מידו אבל אם המושיט מניחו על רשות היחיד [אחר] פטור ובכל מקום על ידי חברו פטור [טפי] כגון ב' שעשאוה וכאן אינו מתחייב אלא על ידי חברו: **איתמר** נמי בו'. תימה דמייתי עיקרתא משמעתא לגרייתא ובפרק קמא דקדושין (ד' ו.) פריך יהודה ועוד לקרא וי"ל דנזרקה מפי חבורה דקאמר היינו חבורה של תנאים ור"י מירץ משום דבריי' דלענין לא מתניא בי ר' חייא ור' אושעיא[ז]: **עקירת** גופו בעקירת חפץ דמי או לא. נראה לר"י דהכי נמי מצי למיפני לענין ב) הגחה כגון שהוציא חפץ לר"ה ועמד שם לפום[ח] ולא הניחו ע"ג קרקע אם הגחת גופו היה כהגחת חפץ או לא וממתני' דקתני אם שטטו אמותה והוציא העני חייב ליכא למיפשט דאיכא לאוקמא שהניחו ע"ג קרקע וא"ת ג)[ט] ואמאי לא פשיט ממתניתין (ד' יח.) דקתני לא יצא החייב ממקום שמת ישכח ולא יוי עקירת גופו לאו כעקירת חפץ דמי אמאי לא יצא הה לא מצי למיפני לידי איסור דאורייי' וי"ל דאפ"ה אמרו רבנן: **מאי** טעמא ידו לא נייח. נראה לר"י כלשון אחר[ט] דגרסי ידו דבתר גופו גרירא בעי עקירה גופו ולאמאי דגרס נמי ידו לא ניים מפרש ר"י דהיינו משום דבתר גופו גרירי[י] ורש"י פי' ידו לא ניים ע"ג קרקע משמע אפי' הוא וידו במקום אחד ונתן לו חבירו לחוץ ידו והוציא פטור ואין נראה דבכל ענין שהטעינו חבירו בין על כתפו בין על ידו והוציא חייב דהא קתני אם שטטו אמותה והוציא חייב אלמא הגחת חפץ מיד בע"ה שהוא וידו ברשות אחת הויא הגחה מלחייב העני שעקר מיד בע"ה אחרכו גופו עם זה שבידו הרי עוקרו ממקום הגחה: היה

מסורת הש"ס עם הוספות

ח) לקמן דף קו., כ) לקמן דף לב., ג) [וע"ע תוס' זבחים לב. ד"ה במלאכה], ד) ריש פרקין, ה) ע"ז תוס' לקמן צב. ד"ה חד, ו) ה"ב, ז) חולין קמא סוף ע"א, ועי' תוס' ב"ב סח. ד"ה ולאיפעות וכו' ולאומר ר"י דהתם לא קעיל אלא אלמנן ועוד וכו' וקל"ב, ט) עיין לקמן ה:, ע) ה"ב ע"א.

תוספות ישנים

א) ת"ב יי"ל דמ"מ לאיסור שבת פטור ומותר:

ב) ובשב"מ פי' דהגחה פשיטא ליה ואפ"ה מני על עקירה בדפרינ לקמן מ) דלמא הגחה לא מני אבל אעקירה מני:

ג) ולרש"ל שמחלק בין עקירה לנטיה לק"מ. וכתב מה"ם מ) אך מ"מ קשה לי לפ"ה כיון דהוי הגחה אע"ג דלא ניים על גבי קרקע אפי' הוצא ידו מלאה לחוץ לא נפיש יותר מאי דלא מ) משום דשרו דוקא בדבעה אחרת לא הוי הגחה כדפרש"י ס) משום דבתר גופו גרירא. ולרי"י דלא מחלק בין עקירה לנטיה קשה לי אמאי לא פשיט ממתניתין דעקירת גופו בעקירת חפץ כי היכי דפשטת חפץ מיד בע"ה שהוא וידו ברשות אחת ולא מ) הקשה הקונטרס שם מאלמן אבל מעקירת חפץ ידו אפי' נטיה אינו אם לא הוי בדבעה אחרת אלא הגחה גמורה שם לא הוי עקירה כיון דלא נח ע"ג קרקע:

גליון הש"ם

גמ' וצידת נחש. עיין מנחת חינוך דף קא ע"ב בדרש"י ד"ה ולאומר ובמלבר שנא שם: רש"י ד"ה פטורי דאתי וכו' בגון עקירות. עיין מנחות דף יד ע"ב תוס' ד"ה בדרישא וכו'. ס"מ איסור דרבנן מיהא איכא. עי' עוד אגן בתמי מלאים מגיעה דף יג ע"ב בד"ה אין מוסרין: תוס' ד"ה הצד נחש וכו' וליה לא ס"ל כר"ש. עיין מנחת חינוך דף פד ע"ב תוס' ד"ה מאן שמעת ליה:

ליקוטי רש"י

בבא דרישא דפטור. אלא עשה אחד מלאכה שלימה. אבל אסור. שאינו כן לכתחלה אסור לעשות כל אחד ואחד לעשות מלאכה שלימה כשבת (לעיל ב.). וצידת נחש. שלידה היא המלאכה וזה אינו צריך לגידה אלא אלא תשכנו ואם יוציא שתעמוד ולא תזיקנו לא היה לו (לקמן קז.). מפים מורסא. הפותח פה נפח שקורין קלי"ג (כתובות ו:). מנקב מורסא קיקטור"ת. אם להוציא לחה של עכשיו ואינו מושיב אם אחזור ותקתום מיד פטור ומותר אלמן כאן מיקון וכרגע נמי לא נאר פה שטת מנשם לעבר (לקמן שם.). מלאכה שאינה צריכה לגופה היא שהתחת היא המלאכה הוה אין צריך [לו] לחיות כאן פחת מעכשיו (שם.). נזרקה מפי חבורה. כולם הודו בדבר זה (נפחים פו.).

עין משפט
נר מצוה

ג) א מיי' פי"ג מהל' שבת הלכה ז טור שי"ע סי"ש סי' שמו:
ד) ב מיי' שם הלי' ח:

רבינו חננאל

ד' פטורי דרישא דלית בהן מעשה כלל דפטור ומותר בינהו לא חשיב להן לסיכך לא קשיא לי. ושמואל נמי דאמר כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבד מהני תלתי צידת צבי וצידת נחש ומפים מורסא דפטור ומותר לא אמר אלא במדדי דאית בהו מעשה וליתא מלאכה גמורה. אבל כי הני לית בהו [מעשה] כלל לא אמר. מכל מקום י"ב הוויין. פי' בבא (דרישא) [דרישא] קתני פשט העני את ידו לפנים ונתן לחוץ ידו של בעל הבית העני חייב בעה"ב פטור כי נמצא שנעקר מרשות הרבים והכנים והניח ברה"י לפיכך חייב חטאת אבל בעה"ב שלא עקר כלל וגם לא הניח אלא העני הוא בא והניח לתוך ידו של בעה"ב פטור ומותר דהא בעה"ב לא עשה מעשה כלל הנה שתים אחת לחוזב ואחת לפטור. אי שנטל העני מתוך ידו של בעה"ב והוציא עני חייב שנמצא כי עקר מרה"י והניח לרה"י אבל בעה"ב שלא עקר ולא הניח פטור ומותר הנה העני עוד

הגהות הב"ח

(ח) גמ' מ"ע ידו לא נייח גופו נייח ס"ל ר' מיי:

תורה אור השלם

א) וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה מִצַּו הָאָרֶץ בְּעֲשֹׂתָה אַחַת מִמִּצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם:
(וקרא ד, כז)

הגהות וציונים

ח) ישניהן פטורין" הוא פיסקא (חב"ב) ועיין תוד"ה שניהם שלא כתבו כן: ב) רש"ל (גליון): ג) נדצ"ל והתם מפרש מנא לה וכו' (ותיבת "טעמייהו" מיותר כי אין שם בגמ' שום טעם רק ממאי דפטור דמותר, דבש חמר): ד) תיבת "לפנים" מיותר וצ"ל פשיטות יד לנבי שניהם (רש"ש) וע' בחי' הרמב"ן: ה) ס"א רש"ל (גליון): ו) יש להוסיף ע"ג קרקע (דבש חמר, וכ"ה בתוס' ד"ה מאי טעמא, וברא"ש ובר"ן): ז) הגירסא במילואה חמצא בתוס' ד"ה מאי טעמא: ח) הציון ג השייך לתוס' ישנים שייך בתוס' סוד"ה מאי טעמא (רש"ש עי"ש). נמוקי הגרי"ב במהרש"א עי"ש וכ"כ השפת אמת ד"ה עוד כתב בתרי' עי"ש): ט) יש להוסיף שם רש"י: י) עי' ר"ה ע"ב ביתר ביאור: כ) במקצת ספרים: ל) ודאי דוקא כשידו ברשות אחרת (כת"ר): מ) צ"ל כדפר"ר וכ"ה בגליון תוס': נ) צ"ל מודה: ס) הגירסא בספירוש הקונטרס אולם במהר"ם בענין העתוק כלפנינו ומבארו עי"ש:

הדפסה בריזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס : 17 הודפס ע"י אוצר החכ

יציאות השבת פרק ראשון שבת

היה טעון אוכלין ומשקין מבעוד יום בר. כשעמד לפוס משמשכה מחייבי דבלא עמד לא מיחייב אע"ג דעקירת גופו כעקירת מפך דמי לא בטלה עקירה לאיסורה כדאמר לקמן (ד' ה:) המפנה מפליו וגופו לאוץ ונתן מבחוץ לתוכה: **אמר אביי פשיטא ל"י.** ממתניתין דידו של אדם הפשוטה לרשות אחרת אחרת אינה מזרקת אחר גופו לגמרי להיות כרשות שהוא עומד בה בין שהוא רשות היחיד בין שהוא רשות הרבים: **ברה"ר לא דמיא**[2] **מידו דעני. דקתני מתני' דכי** נטל בע"ה מתוכה פטור: **וברה"י לא דמיא.** אם פשוטה לרשות הרבים: **מידו דבע"ה. דקתני נטל עני מתוכה** פטור: **בעי אביי.** הסמא דחזיק דלאו בתר גופו שדינן לה לענין איסורי מדאורייתא אלמא איסוא רשותא מי אחמור עלה רבנן למיהוי כרמלית דהיכא דהוסיטו ידו מלאה לרשות אחרת לא יחזירנה אלא ותהא כך פשוטה עד שתמשך דכיון דלאו בתר גופו גרירא נעשית לה רשות אחרת מדרבנן דגזור רשות מדבריהם לשמא שאסור להכנים ולהוציא ממנו לרה"י ולרה"ר ושמו כרמלית כדתניא בפרקין (דף ו.) ד' רשויות לשבת. כרמלית לשון [2] יערו וכרמלו שאינו לא הילוך תמיד לרבים ולא תשמיש רה"י[3]: מי קנסוה. הואיל והתחיל בה באיסור: **למטה מי.** [2] רה"ר הוא קנסוה רבנן ושויוה כרמלית[3] **דלא ליהדרה: לעלה מי.** דאורי מקום פטור הוא כדתנן בהזורק (לקמן ק.) הזורק ד"א בכותל למעלה מי' טפחים הזורק באויר ופטור דלא הוי רה"ר למעלה מי' הלכך לא קנסוה דלאו איסורא עבד: **ואיבעית אימא אידי ואידי למטה מי' טפחים ולאו כברמלית דמיא.** למהוי רשות לעצמה: **כאן מבעי'.** הוסיטה מבע"י מתחילה משמתחל דלאו רשות לעצמה היא אלא בתר גופו גרירא: **כאן משתחשך.** הוסיטה משמשיכה קנסוה ולא שתהא רשות לעצמה דל"ל אף מבעוד יום מיתסרא אלא קנסוה בעצמה: **מבעי' דאי שדי ליה.** כלומר היכא דהוסיטה מבעוד יום שאם תאמרנה[3] להחזירה ושליך מידו החפץ כדי להקל טרחו לא אמי לידי חיוב חטאת דלא הוי עקירה בשבת אלא הנחה לחזירה ואיסורא דרבנן הוא דאיכא דעבד מקלחה וכדתנן שייהן פטורין אבל אסורין קנסוה רבנן אלא יחזירנה. אבל היכא דהוסיטה משמשיכה דאי שדי ליה מידו על ידי קנס שתאסרנו להחזירה נמצא מתחייב חטאת אם שוגג הוא דעבד ליה עקירה והנחה לא קנסוה רבנן דמוטב אלא נקנסנו משגגרום לבא לידי חילול שבת דאורייתא ומדלא חיישת לאבי הוסיטה בעצמו דרך מיי דלא נמנעו חכמים מלהעמיד דבריהם מפני חשש שמא לא יעמוד האדם בהם ויעשה איסור חמור: **הדביק פת בתנור.** בשבת בשוגג ונזכר שהוא שבת קודם שתאפה וקיימה לן (לקמן דף קח:) דרליית הפת שבתו היא שהיא חכמה ואינה מלאכה: **התירו ל"ז.** את האיסור מדבריהם וידלנה קודם שתאפה ויתחייב חטאת אופה שהוא אב מלאכה אז לא התירו לדלותה ולהוציאה מן התנור: **בשוגג ל"א קנסוה רבנן בר.** ולכך מיי לא תפשוט מהכא לא לאיסור ולא להיתר דהאי דלא קנסוה בשוגג לאו משום חשש דדלמא שדי להו מידיה הוא אלא משום דלא עבד איסורא ממזיד ואזרת ידו אינה אפילו שבת אי לא משום קנסא והכא לא קנס אבל דליית הפת שבת הוא ונגזרה ממנו ומשום קודם שיבא לידי חיוב חטאת לא בטלו גזירתם. ולאיסור נמי לא תפשוט מדקנסו ממזיד דהתם[3] לא קנסו אלא אם מבעוד יום רש"ל ור"מ גורס **ומבעי'** (גליון). והמהרש"א מקיים הגירסא "מבעוד יום" ע"י"ש וכ"ה בתוס' הרא"ש ורשב"א: [2] עי' ר"ח בדף ד ע"ב עוד תירוץ בזה בשם י"א: [3] ציל **ומבעוד יום** (ב"ש): [3] בה"ג כתוב שדיבור זה עם דלעיל הוא דיבור אחד (גליון) כן כתב המהרש"ל, ולפנינו ע"פ המהרש"א: [3] ציל **דהכא** (רבש חמר): [3] אין כאן ט"ס עיין בחידושי הרשב"א כאן שהביא גירסת רבינו חננאל ועי"ש קרוש:

כאן בר פחתי: [3] **א תשייליה.** כלומר שאין לנו למס' זו ושמא יתפיים: **מבעוד יום.** דהייט דומיא דהטעינו מברו בשבת דהכא והכא ליכא עקירה לאיסור גמיה: **שאינו דומה לידו.** הפשוטה לפניה וגופו לאוץ ונתן מבחוץ לתוכה: **אמר אביי פשיטא ל"י.** ממתניתין דידו של אדם הפשוטה לרשות אחרת אחרת אינה מזרקת אחר גופו לגמרי להיות כרשות שהוא עומד בה בין שהוא רשות היחיד בין שהוא רשות הרבים: **ברה"ר לא דמיא**[2] **מידו דעני.** דקתני מתני' דכי נטל בע"ה מתוכה פטור: **וברה"י לא דמיא.** אם פשוטה לרשות הרבים: **מידו דבע"ה.** דקתני נטל עני מתוכה פטור: **בעי אביי.** הסמא דחזיק דלאו בתר גופו שדינן לה לענין איסורי מדאורייתא אלמא איסוא רשותא מי אחמור עלה רבנן למיהוי כרמלית דהיכא דהוסיטו ידו מלאה לרשות אחרת לא יחזירנה אלא ותהא כך פשוטה עד שתמשך דכיון דלאו בתר גופו גרירא נעשית לה רשות אחרת מדרבנן דגזור רשות מדבריהם לשמא שאסור להכנים ולהוציא ממנו לרה"י ולרה"ר ושמו כרמלית כדתניא בפרקין (דף ו.) ד' רשויות לשבת. כרמלית לשון [2] יערו וכרמלו שאינו לא הילוך תמיד לרבים ולא תשמיש רה"י[3]: מי קנסוה. הואיל והתחיל בה באיסור: **למטה מי.** [2] רה"ר הוא קנסוה רבנן ושויוה כרמלית[3] **דלא ליהדרה: לעלה מי.** דאורי מקום פטור הוא כדתנן בהזורק (לקמן ק.) הזורק ד"א בכותל למעלה מי' טפחים הזורק באויר ופטור דלא הוי רה"ר למעלה מי' הלכך לא קנסוה דלאו איסורא עבד: **ואיבעית אימא אידי ואידי למטה מי' טפחים ולאו כברמלית דמיא.** למהוי רשות לעצמה: **כאן מבעי'.** הוסיטה מבע"י מתחילה משמתחל דלאו רשות לעצמה היא אלא בתר גופו גרירא: **כאן משתחשך.** הוסיטה משמשיכה קנסוה ולא שתהא רשות לעצמה דל"ל אף מבעוד יום מיתסרא אלא קנסוה בעצמה: **מבעי' דאי שדי ליה.** כלומר היכא דהוסיטה מבעוד יום שאם תאמרנה[3] להחזירה ושליך מידו החפץ כדי להקל טרחו לא אמי לידי חיוב חטאת דלא הוי עקירה בשבת אלא הנחה לחזירה ואיסורא דרבנן הוא דעבד מקלחה וכדתנן שייהן פטורין אבל אסורין קנסוה רבנן אלא יחזירנה. אבל היכא דהוסיטה משמשיכה דאי שדי ליה מידו על ידי קנס שתאסרנו להחזירה נמצא מתחייב חטאת אם שוגג הוא דעבד ליה עקירה והנחה לא קנסוה רבנן דמוטב אלא נקנסנו משגגרום לבא לידי חילול שבת דאורייתא ומדלא חיישת לאבי הוסיטה בעצמו דרך מיי דלא נמנעו חכמים מלהעמיד דבריהם מפני חשש שמא לא יעמוד האדם בהם ויעשה איסור חמור: **הדביק פת בתנור.** בשבת בשוגג ונזכר שהוא שבת קודם שתאפה וקיימה לן (לקמן דף קח:) דרליית הפת שבתו היא שהיא חכמה ואינה מלאכה: **התירו ל"ז.** את האיסור מדבריהם וידלנה קודם שתאפה ויתחייב חטאת אופה שהוא אב מלאכה אז לא התירו לדלותה ולהוציאה מן התנור: **בשוגג ל"א קנסוה רבנן בר.** ולכך מיי לא תפשוט מהכא לא לאיסור ולא להיתר דהאי דלא קנסוה בשוגג לאו משום חשש דדלמא שדי להו מידיה הוא אלא משום דלא עבד איסורא ממזיד ואזרת ידו אינה אפילו שבת אי לא משום קנסא והכא לא קנס אבל דליית הפת שבת הוא ונגזרה ממנו ומשום קודם שיבא לידי חיוב חטאת לא בטלו גזירתם. ולאיסור נמי לא תפשוט מדקנסו ממזיד דהתם[3] לא קנסו אלא אם מבעוד יום רש"ל ור"מ גורס **ומבעי'** (גליון). והמהרש"א מקיים הגירסא "מבעוד יום" ע"י"ש וכ"ה בתוס' הרא"ש ורשב"א: [2] עי' ר"ח בדף ד ע"ב עוד תירוץ בזה בשם י"א: [3] ציל **ומבעוד יום** (ב"ש): [3] בה"ג כתוב שדיבור זה עם דלעיל הוא דיבור אחד (גליון) כן כתב המהרש"ל, ולפנינו ע"פ המהרש"א: [3] ציל **דהכא** (רבש חמר): [3] אין כאן ט"ס עיין בחידושי הרשב"א כאן שהביא גירסת רבינו חננאל ועי"ש קרוש:

מי קנסוה רבנן **לאהדורה.** גרלה לר"י דגרס מי אסרוה ולא גרס מי קנסוה דלקמן בסמוך כי מוקמא דלאו כברמלית דמיא אמרינן דאסור להחזירה משום קנס ושמא הא דעבדוה כברמלית נמי הוי קנסא וע"מ דאסור בשוגג מבעוד יום[3]:

כאן **לעלה מי.** וא"ת למעלה מי' לכתחלה נמי מותר להוליאה דהוי מקום פטור וי"ל דקמ"ל דאפילו הוליאה מתחלה דרך מטה מי' מותר להחזירה למעלה מי' ולא קנסינן ליה: **התירו** ל' לרדותה. ואע"ג דאמרינן בר"ה בפרק י"ט (ד' מט: ופס) כל מלאכת עבודה לא תעשו וגו' יצאו תקיעת שופר ולדייש הפת שחכמה היא ואינה מלאכה מ"מ מדרבנן אסורה[3] כדאמר בכל כתבי הקדש (לקמן קח: ופס) ולא ילדה במרדה אלא בסכין וכן תקיעת שופר אסור מדרבנן[3] דתנן בפ"ב דר"ה (ד' ג.) אין מעבירין המיוקות מלתקוע

משום חיוב הא נשים מעבירן[3]:

ואיבעית **אימא לעולם לא תפשוט.** גרלה לר"י דל"ג לעולם לא תפשוט דאע"ג דאיכא שיטא אחרינא דלא מיקשי שמ בריתות אלהדדי עדיין איכא למיפשט דרב מיי מבני בית המדרש מדלא משני איפכא מכלל דלא התירו ולרשב"א גרלה דשפיר גרים ליה דממלא דלא משני איפכא ליכא למיפשט דסברי מיי בית המדרש דלא התירו דהא דלא משני איפכא לפי שאין גרלה סברא לעולם לומר משמשיכה לא קנסוה מבעוד[3] יום קנסוה דאי משמשיכה לא קנסוה שוב אין לומר מבעוד יום קנסוה דהוי כחוכא ואטלולא ואע"פ שאין שייך טעם משמשיכה לומר כמבעוד יום ולעיל ה"פ מדלא משנינן הכי לפי שאין גרלה להם סברא לומר כן והולרכו לומר משמשיכה קנסו מבעוד יום לא קנסו כדי לדחות שלא לפשוט בעיא דאמרי ל"ל תפשוט בעיא דרב מיי אע"ג דאיכא למידחי בעיא קמא ולא בעיא למפשט דאמרי נאמר כעיא בתרא ואל הכא קמדחי ליה כו' מ"מ מדא מינייהו מיפשטה ממה נפשך והשתא א"ל דקאמר ואמ"ל לעולם לא תפשוט לא דאמרי ולא דרב מיי: **בשוגג** **ל"א קנסוה.** ומיירי מבעוד יום דהשתא ליכא למיפשט דרב מיי וא"ת מעיא קמא נמי נפשוט בעיא דרב מיי דלא התירו דלמעטה מי' אסור להחזירה ואפילו מוקמי' מבעוד יום הא פירשתי דלא מבעוי"ל לא התירו כ"ש משמשיכה וי"ל דאין לפשוט דהתם[3] מה שלא התירו משמשיכה אע"ג דאתי לידי חיוב חטאת היינו משום מבעוי"ל דלא שייך טעם זה אבל גבי דליית הפת לעולם אימא דהתירו כאן

ליכא למיתם דילמא לישדיהו שיתחייב מיתת בית דין[3]. אבל הכא אי קנסינן ליה מלרדות על כרחיך יתחייב מיתת בית דין: לאותה

מסורת הש"ס עם הוספות

ה) [כלומר דף יג: וס"ק], דרב מיי וחלמי אתי לידי חיוב מיתת. ר"ל דהכא נמי אתי לידי חיוב מיתת לו לתפוס שם ידו כל היום. ת"ל ר"ל להשוות דרב מיי תף על גב דאתי ודלמי לידי חיוב מיתת מ"מ אינה מדא מיתת טיטוטא דאיכא איסור כרגיל והכא נמי אע"ג דלא אתי ודלמי לידי חיוב מיתת ליכא איסור מחזיק:

גליון הש"ס

גמ' בר פחתי. עיין לקמן דף כט ע"ב: שם משחשיכה דאי שדי ליי' וכו'. עיין עירוכין דף כ ע"ב תוס' ד"ה לא יעמוד: שם תפשוט דרב ביבי וכו'. מי' כ"ק דף כג ע"ב תוס' ד"ה תפשוט: שם הא ל"ק ותפשוט וכו'. ומתיס דף פז ע"ב: שם והכא בקנסו שוגג וכו'. עירוכין דף סח ע"ב ודף ק ע"ב ונדרים דף נג ע"ב: רשי' דיה בר פחתי בן נדרים. מלשון הכתוב וזרוכל פחת יהודה (מגי ה) ומלשון המשנה הסמוי והסקגר' (מכתיש ע"ב מ"ג):

ליקוטי רש"י

בר פחתי. כט של תלמיד חכם (נדר נט.). והכא בקנסו שוגג אבו מזיד. ולא"ג דמזיד נוטיס קנסא הוא (נדרים נה.).

הגהות וציונים

ה) ציל דרב **ביבי** (ינבין ושל"ה חלק תרשבע"ם כלל לשונות מרגיות אות ר כמ"ש בעזרא ב. יא בני בבי וגו'): [2] הא דלא כתב רש"י אם פשוטה לרה"י כמו שכתב בדיבור שאח"ז, משום דעתה סליק מיניה שכתב בר"ה אמר אביי פשיטא לי דידו של אדם הפשוטה לרשות אחרת ופה"ר בין שהוא רשות הרבים על כן אינו צריך לשנות ואולי הכל דבור אחד (רבש חמר) כדפר"ר הכל דבור אחד ולפנינו ע"פ המהרש"ל (דפר"ר): [3] בכה"י ולא **דתשמיש דיחיד**: [4] בכה"י **דאויר** דה"ר הוא: [5] בכה"י **כברמלית**: [1] נדציל **תאמרנו**: [2] ציל **דהכא** ליכא וכו' אבל **התם** אי קנסינן (כמו שכתב רש"י בריש דיבור זה דדבר ביבי לא תפשוט "מהכא") (רבש חמר): [5] בכה"י נוסף **דשמא לא ישליכם**: [5] ציל **דהכא** (רבש חמר): [5] אין כאן ט"ס עיין בחידושי הרשב"א כאן שהביא גירסת רבינו חננאל ועי"ש קרוש:

עין משפט נר מצוה

ה) א מי' פ"ז מהלי ת"ת הלכה ז:

ו) ב ג מי' פי"ג מהלי שבת הלי כ סמג לאוין קה טוש"ע א"ח סי' שמח וע"ש:

רבינו חננאל

[שייך לע"א]

חייב ובעה"ב פטור נמצאו שתים אחרות. **וכן** כיצא בבא שניה בעה"ב חייב שתים. **והעני** פטור בשתיהן נמצא בהגי תרחי כבר ח' ד' מנהון חיובי חטאת הד' מנהון פטורין (תחרין) (ומותחרין) לגמרי דהא ליית בהו מעשה כלל וכיון דליית בהו מעשה כלל (וכיון דליית בהו מעשה) בהגי ד' לפיכך לא חשיב להו האי תנא. **ובבא** תליתאה פשט העני את ידו לפנים ונטל בעה"ב מתוכה נמצא העני עקר ובעה"ב הניח שניהם עשר מעשה מיהו ולא אחד מהן עשה מעשה כולו אלא מקצתו וקימא לן שנים שעשו מלאכה פטורין לפיכך שניהם פטורין הנה שתים לפטור אחד העני ואחד בעה"ב. **ועוד** קחני סיפא או שנתן בעה"ב חפץ לתוך ידו של העני והוציאו העני שניהם פטורין נמצאו בעה"ב עקר בפנים והעני הניח מכחוץ לפיכך שניהם פטורין הנה שתים אחרות. **וכן** נמצא בה בבבא ד' פטורי כיצא באלו נמצאו שיתפטרי בד' בבי הפר מחם ד' ראשונים דפטור ומותר דליית בהן [מעשה] דלא חשיב להו נשתיירו י"ב הויאך שניהו ד' בפנים וד' בחוץ שהן ח' כלבד. **ושניהו** פטורי כיצא **דאתי בהן לידי חיוב חטאת** הוא חשיב התנא אבל פטורי דלא אתי בהן לידי חיוב חטאת לא קתני. **וזה פירדשו** פשט העני את ידו לפנים שיש בה חפץ שעקרו מרה"ר והכניסו לרה"י ולא הניחו ואין שלא הניחו אין לו [אלא] אפור ואילו הניחו היה חייב חטאת וזהו פטור אבל אסור דאתי לידי חיוב חטאת אבל בעה"ב שנטל חפץ מידו של עני אע"פ שעשה מעשה ואסור מיהו לא אתי לידי חיוב חטאת לעולם. שאין [ל] כן דרך כדי שעקר כבר עקרו העני ולא נשאר לו מה לעשות יותר ממה שעשה **והמעשה** שעשה הנחה איכא עקירה ליכא הלכך הוא פטור אבל אסור. כיצא בה בעה"ב שעקר חפץ מרה"ר תתנו לתוך ידו של עני והוציאו העני והניחו ברה"ר בעה"ב שעקר מרה"י ואילו הוציאו והניחו ברה"ר היה חייב חטאת חשיב ליה. אבל העני שהניח ולא אפשר ליה לאיתחיובי כי האי גוונא חטאת לא קתני ליה. **כללו של דבר** הענקר אתי לידי חיוב חטאת אילו הניח שהנחה אחר עקירה היא אבל הסניח לא אתי לידי חיוב חטאת לעולם שכבר נעקר מקודם

לא נשאר למנינה מה לעשות. נמצאו בבבא ד' פטורי כ' מהן יתכן שיבוא לידי חיוב חטאת וב' מהן לא. וכן בבבא דפיסא ד' כיצא בהן נמצאו בהגי ד' כבי ריז ד' מנהון חייב חטאת הד' מנהון פטור ומותר הד' מנהון פטור ולא אתי בהו לידי חיוב חטאת הד' מנהון אתי בהו לידי חיוב חטאת. **והאי** תנא ד' דאת בהן חיוב חטאת הד' פטורי דאתי בהן לידי חיוב חטאת קתני הני אחרינא דפטור ומותר ודלא אתי בהו לידי חיוב חטאת לא קתני. **ועלתה** השמרנה יחיד שעשה חייב שנים שעשו פטורין: **ירושלמי** מגין שהתוצאה נקראת מלאכה שנאמר ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר וגו'. **מגא מגיתה רב מר' חטעינו חבירו** דאוכלין ומשקין בה"י והוציאו לחוץ מהו עקרת גופו כעקירת חפץ ממקומו דמי וחייב או לא. **א"ל חייב ואינו דומה לידו** דמהניתין שהנחתן לתוכה ומוציא שניהם פטורים. **מ"מ ידו לא נחשא בתר גופה גרירה.** ומקום שנתר שם ידו חשיבה כי אם יעתק הגוף בחוץ ידו נמשכת עמו וכיון שהגוף בחוץ כמו כן הוי בחוץ ובכי קעקרה ואם נתבדבר כאילו עקר והוציא חייב שנמצא כלו מעשה בידו הוא הוציא הנחת וכ"ש אם הוא משא כבד. [ע"כ שייך לע"א] **אמר אביי ידו של אדם** אינה תשובה כרה"י מידו דעני הנתנה בחוץ ס. שאילו היתה כרשות היחיד לא היה בעה"ב הנטלו מתוכה חייב ועוד אילו היתה כרה"ר לא נתחייב העני הנטלו מתוכה הוא בבית חייב. **וכיון** דאמר אביי דיד של אדם אינה לא כרה"ר ולא כרה"י הצרך לשאול מהו שתחשב ידו כברמלית ואם הוציאה בשבת בחפץ מותר לו להחזירה כיון שלא

חשק שלמה על רבינו חננאל ה) פלוי ל"ל שאין כאן דרך כדי לנקור שבבר שקרו שנני הסני וסי': ס) כמ"ש הגי' לפשקן כרה"י לא דמיא מידו דעשה"ע ומי' דמשו תמוה ולפלוי ע"ים נפל מדברי הלי"ע ס):

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס: 18 הודפס ע"י אוצר החכ

[ב] לאותה חצר. שהוא שומר כמוכה מומר להחזירה אבל לאחר אחרת הסמוכה לה אסור לזורקם: לבי תיכול עלה בורא דמילחא. כבדיומתא אהדר ליה כשממדוד לי כור של מלח אומר לך טעמו של דבר. ליטמא אחרינא לכשתאכל עליה כור של מלח לא תוכל להשוותם זו לזו: מחשבתו. שנתכוון לפטומה [ג] מאחר זה לא נתקיימה הלכך לא גזרו אבל לאחר אחרת נתקיימה מחשבתו וגזר דילמא אזמנא אחריתי שדי להו לרה"ל: ולא אידכר. קודם אפייה על שגגתו שהיא שכח או שמלאכה זו אסורה: למאן התירו. הא לא מסיק אדעתיה לבא ליטמל על כך: ואלא דאיהדר ואידכר. קודם אפייה: מי מחייב. חטאת בפייתו: תחלתה וסופה. תחלת המלאכה וסופה לא נודעה לו שגגתו עד שנגמרה עבירה: לאחרים. אחר שרלה ובא לפניו ליטמל לרלונה קודם שיבא חבירו לידי חיוב חטאת: וכי אומרים לו לאדם. לא חטאת איסור קל כדי שלא יתחייב חבירך עונש חמור: בהדיא. סקילה ובלשון פשיטותא ולא בלשון בעיא ממתי רב אחא בריה דרבא מילתא דרב ביבי: מעל גבי מקום ד'. דהוי חשוב למיהוי הנאתו הנאה ועקירתו עקירה וידו לאו מקום ל' הוא וקתני לה מתני' בין לעקירה בין להנאה דקתני ונתן לתוך ידו של בעל הבית הרי הנאה או שנטל מתוכה הרי עקירה: קלוטה. החפץ הואיל ונקלט בחוכו של רשות הרבים כמי שהונחה בתוכו הוא ואע"ג דלא נח: ובתוך

כאן לחצר אחרת. ואסור להחזירה דקתני לא להחזירה אלא קאמר אלא להחזירה לחצר אחרת: ומאי שנא. כזו כנגד זו מיירי דבדיעבד אחת שנא ושנא דאיכא איסור חיוב חטאת דמוציא מרה"י לרה"י דרך רה"ר ג"כ בדיעבד אחת שנא וכגון שאין מפסיק בס רה"ר:

כאן לחצר אחרת כדבעא מינה רבא מר"נ היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ מהו להחזירה לאותה חצר א"ל מותר לחצר אחרת מהו א"ל אסור ומאי שנא לכי [ד] תיכול עלה כורא דמילחא התם לא איתעבידא מחשבתו הכא איתעבידא מחשבתו: גופא בעי רב ביבי בר אביי הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה קודם שיבוא לידי חיוב חטאת או לא התירו א"ל רב אחא בר אביי לרבינא היכי דמי אילימא בשוגג ולא אידכר ליה למאן התירו * ואלא לאו דאיהדר ואידכר א) מי מחייב והתנן [ה] א כל חייבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחלתן שגגה וסופן שגגה אלא במזיד קודם שיבא לידי איסור סקילה מיבעי ליה אמר רב שילא לעולם בשוגג ולמאן התירו לאחרים מתקיף לה רב ששת [ו] וכי אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חבירך אלא אמר רב אשי לעולם במזיד ואימא קודם שיבא לידי איסור סקילה * רב אחא בריה דרבא מתני לה בהדיא אמר רב ביבי בר אביי [ז] הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה: פשט העני את ידו: אמאי חייב [ח] [ט] והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ד' על ד' וליכא אמר רבה הא מני ר"ע דאמר לא בעינן מקום ארבעה על ארבעה [י] דתנן הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטרים ר"ע סבר אמרינן [יא] קלוטה כמי שהונחה דמיא [יב] ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא למימרא דפשיטא ליה לרבה דבקלוטה כמי שהונחה דמיא ובתוך

ואלא דאהדר ואידכר מי מחייב. תימה דליטמי אימא לידי (מיוב [ד]) איסור חטאת כדקאמר בסמוך קודם שיבא לידי איסור סקילה: **וכי** אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך. והא דאמר בכלל מעברין (עירובין לג: ושם) רבי סבר ליתא ליה לחבר דליעבד איסורא קלילא ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבה התם כדי שלא יאכל ע"ה טבל על ידו דאמר לי' מלא לך כלכלה של תאנים מתאנתי אבל הכא שלא נעשה האיסור על ידו אין אומרים לו חטא אפי' איסור קל שלא יבא חבירו לידי איסור חמור ואומר ריב"א דאפי' למדביק עצמו אין לפשוט משם להתיר דהתם עדיין לא נעשה האיסור ומוטב שיעשה איסור קל ולא יעשה איסור חמור על ידו אבל הכא המעשה של איסור כבר נעשה וממילא יגמור לא יעשה אפי' איסור קל בידים והא דתנן בהשולה (גיטין דף מא: ושם) מי שהליו עבד ותליו בן חורין כופין את רבו ושעה אותו בן חורין ואע"ג דבהאי פירקא (דף לח:) א"ר יהודה כל המשחרר עבדו עובר בעשה דלעולם בהם תעבדו [יג] שאני פריה ורביה דמלוה רבה היא כדמשני התם בר"א שנכנס לבה"מ [יד] ולא מצא שם ר' ושחרר את עבדו להשלימו לי' מלוה דרבים שאני [טו] ועוד י"ל דדוקא היכא דפשע קאמר וכי אומרים לו לאדם חטא כדי כו' ואמי שפיר הא דאמרי' ברים תמיד נשחטו (פסחים דף עט. ושם) דאמי עשה דפסח שיש בו כרת ודמי עשה דהשלמה וקא עברי בהנים בעשה

דהשלמה ומקריבין למחוסר כפורים כפרתו כדי שיביא פסחו וכן בפרק בתרא דעירובין (דף קנ: ושם) כהן שנמצא בו יבלת תבירו מותרה לו בשביל אע"ג דהוי שבות וגבי חליה שפחה וחליה את מורין שנהגו בה מנהג הפקר וכפו את רבה בהשולה (גיטין דף לח:) משום שהיתה מחזרת וממלאה עצמה לזנות ודומי' [ז] לאנוסין והוי ממי [ח] כמלוה דרבים: **קודם** שיבא לידי איסור סקילה. וא"ת מאי בעיא היא זו אם התירו לרדותה פשיטא שלא ישמע לבו אם נאסור לו ותי' ריב"א [ב] דאם לא התירו לא מיתייב כרת האוכל דבריהם במקום כרת אלמא לא מיתייב כרת ולדברי הכל ליה למיעבד פסח וא"ת והיכי אתי לידי חיוב סקילה והא התראת ספק הוא דבשעה שהדביק פת בתנור שמא היה בדעתו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה ומה שלא רלה שמא שכח ההתראה ותי' ריב"א דכיון שהדביק תוך כדי דבור של התראה [ט] * וטרדתי תאפה אם לא ירדנה לו התראת ספק הוא * דודאי לא היה בדעתו לרדות קודם אפייה ולא הוי התראת ספק אלא בלוקח אם על הבנים למ"ד בפ' ואלו הן הלוקין (מכות דף טו.) בטלו ולא בטלו דשמא לא יטבול בכפיה אי לא יטבולנה ובכפיה אין יכולין להתרותו דלא הוא התראה אלא על הלאו והכא כבר עבר וכן בשטיה שלא אוכל בכר זו אם אוכל זו ואכליה לאיסוריה והדר אכליה לתנאיה [י] דכשמתרין בו בשעת אכילת איסור עדיין מחוסר מעשה אכילה של תנאי קודם שיתחייב מלקות אבל הכא כשמדביק פת בתנור אין האפייה מחוסרת מעשה: **מתני' לה בהדיא.** אין ספרים דגרסי בני רב ביבי ומתני בהדיא בבעיא דרב ביבי איסור סקילה: **והא** בעינן עקירה והנחה מעל מקום ד'. אומר ר"ת דאין רגילות להניח החפץ בפחות מד' וכן היה מסתמא במשכן ועוד אומר ר"י דאל יבא אים ממקומו משמע דקאי נמי אחפץ כלומר ממקומו של חפץ דדרשינן בעירובין (פ"ח ד' ח:) דאל יבא אל יוציא אע"ג דפשטיה דקרא קאי אמקומו של אדם דהייט ד' אמות [כ] מ"מ משמע נמי מקום החפץ ואין מקום חשוב בפחות מד' [ל]: **אבל** המעלה מי' ד"ה פטור. יש להוכיח קצת מכאן דמושיט חייב נמי למטה מי' דאם תמצא לומר פטור לפי שלא מלינו במשכן מושיט למטה מי' שהעגלות היו גבוהים י' א"כ ליתא הכא אבל למעלה מי' ד"ה חייב דילפינן זורק ממושיט אבל עתה דמושיט חייב למטה מי' אז לא מצי למימר למעלה מי' ד"ה חייב דא"כ למטה מי' מ"ט פטור זורק ומיהו אינו הוכחה דלא מצי למימר דלכ"ע ילפינן זורק ממושיט דא"כ הא דתנן לקמן בהזורק (דף לז.) היו שתיהן בדיעבד אחת הזורק פטור והמושיט חייב אלמא לא ילפי' זורק ממושיט אמאן תרמייה ותדע דהא כי נמי ליתא דמושיט חייב למטה מי' הוי מצי למימר דלכ"ע ילפי' זורק ממושיט ובדיעבד אחת בין למטה מי' בין למעלה מי' ד"ה חייב ופליגי למטה מי' כזו כנגד זו דמר סבר אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא ומר סבר לא אמרינן אלא דלא מצי למימר דלכ"ע ילפינן זורק ממושיט משום מתני' דהזורק ולמאי שנפרש בסמוך [מ] אתי נמי שפיר דלא נקט הכי: **דרבי** עקיבא סבר ילפי' זורק ממושיט. וא"ת והא ע"כ זורק מרשות היחיד לרה"י דרך רשות הרבים לא היה במשכן דאם היה במשכן מה צריך למילף ממושיט ומ"ט נמי לרבנן דפטרי וכיון דלא היה במשכן אמאי מחייב ר"ע דבתולדה דהואלה שהיא מלאכה גרועה אין לנו לחייב אלא דוקא אותן שהיו במשכן כדפרישית לעיל (ד' ב.) וי"ל דר"ע סבר דזורק דמי טפי למושיט ממאי דדמו שאר תולדות דהואלה: **אבל** למטה מי' ד"ה חייב דאמר [נ] קלוטה כמי שהונחה. * כשהחפץ בידו של עני אי אינו אלא בע"ה לא שייך קלוטה דהא כשעתן בע"ה לתוך ידו והוליא לא מחייב חיובא לר"י אם בריחתא היא בשום מקום דבעינן הנחה על גבי מקום ד' וכדמשמע קצת בסמוך [ס] דא"ר זירא הא מני אחריים היא משמע דפליגי רבנן עליה אם כן היכי קאמר הכא ד"ה חייב אם כן ההיא בריחתא מני ונראה אלא קשה מידי שיעמיד ר"ע ורבנן כמתניתין ולא בהיא בריחתא ליה להעמיד מתני' ככ"ע: **דאמרינן** קלוטה כמי שהונחה דמיא. וקשה לר"י דמאי פריך לימרא דפשיטא ליה לרבה מנא ליה דפשיטא ליה לרבה אי משום דקאמר הא מני ר"ע היא הייט משום דלר"ע אית ליה ממה נפשך קלוטה כמי שהונחה דמיא אבל אליבא דרבנן מספקא ליה ולהכי לא הוה מצי למימר הא מני רבנן היא ואם הייט אומרים הא דקאמר לעיל רבי עקיבא סבר קלוטה כמי שהונחה דמיא ורבנן מ' הכל מדברי רבה היא הוה אתי שפיר אך אין נראה שיהא מדברי רבה ואומר ר"י דהכי פירושו והא מיבעיא בעי לרבה וכיון דאיכא לספוקי בפלוגתייהו איכא נמי לספוקי דילמא לכולי עלמא לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה ומה כנגד זו לכ"ע פטור כי פליגי בדיעבד

מסורת הש"ס עם חוספות

א) [עירובין לו.] תולין יב. קיב. ב) לקמן קב. ג) מנחות מח. [קידושין נה:] ועי' בעירובין נב:. ד) [עי' תוס' לקמן ז. ד"ה ומק], ה) לקמן לז., ו) [שם לז. גיטין עט. כ"ק ע:], ז) עיין רש"י עירובין לג: סורה"ה ואם לאו ותנס לקמן ה: ד"ה בשלמא ת. ד"ה רחבה, ח) עיין תוס' ב"ב יב. ד"ה כופין וחגיגה ב: ד"ה כופין (צפנת פענח), ט) עיין כתובות לג., י) שבועות דף כח:, כ) עירובין נא. עי"ש ושם מח., ל) עירובין סז: כה. עו. סוכה י. יד., מ) ד"ה דאמרינן רש"ש ע"ב ועוד אומר ר"י וכו', נ) ד"ה פשט, ס) ה ע"א.

תוספות ישנים

א) קשה לרשב"ם דכי אידכר נמי יכול לבוא לידי חטאת אם שמת לאחר קודם שנאפה הפת כדמוכח ק"פ הזורק ואומר מסר"מ דהא לא שכיח שיאור ושמא: ב) תימה למהר"ר שמואל ממרבינא ת"כ מאי קא מיבעיא כיון דכבר אתיר אין לא אתיר לא אתיר דלא יתיר. וי"ל דע"מ אם אתיר דמתיר אם לא ירדה. ת"ר היא נופא קא מיבעי' ליה אתיר לאם לא יתיר מתיר ולי"ד לאיסור דפסחים כיון דפשע אי לא אתיר דלא מתיר אתחלה אשתא מיכל אינו מנים מלרדות אלא ע"י שאמרו לו חכמים:

גליון הש"ם

גמ' ואלא לאו דאהדר ואידכר מי מחייב. עיין שו"ת תולדות אדם המיוחסות לרמב"ן סי' ל"ה: [מכתב שם רב אחא בריה דרבא מתני וכו' התירו לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה. ע' מנחות דף מנ ע"ב] מתוס' ד"ה מעלה אבמנת וכו'): תוס' ד"ה קודם שיבא וכו' ובודאי תאפה אם לא ירדנה. עיין גיטין דף לב. ע"ש תוס' ד"ה ומפקינהו: באי"ד דודאי לא הוה בדעתו לרדות. מלי' זה משמע דמס"ה לא הוי התראת ספק. ואלו ממש"כ אח"כ וכן בכשעה לא אוכל זה אם אוכל זה משמע דשלא אוכל זו אם לא אוכל זו לא הוי התראת ספק כיון דמתחיל מעשה אף דלא שייך לומר דהיה בדעתו שלא לאכלו דהא אפילו בהיפוך מדלה דעתו לאכלו: תוס' ד"ה אבל למטה וכו' כשהחפץ בידו. ע"ל לב ע"ב תוס' ד"ה ומס:

עין משפט נר מצוה

ז א מי' פ"ג מהל' שבת הלכה יט ופ"ב מהל' שבועות הלכה ז סמג עשין רנ:
ח ב מי' פ"ג שם הל' י"ח ופ"ט הל' ה' ופ' כ"ב מהלכות שבת הלכה ז סמג לאוין קה טושע"ח ס"ח סי' רנד סעיף יז:
ט ג מי' פי"ג מהל' שבת הלכה ז ופי"ד הלכה עו סמג שם טושע"ח ס"ח סי' שמה סעיף יט וטור סי' שמה:

רבינו חננאל

שלא הנית החפץ אי לא. תני חדא מותר להחזירה והניא אידך אסור. רשקלינן וטרינן ואסקינן הא דתני מותר להחזירה באותה חצר ופרישה רב נחמן באותה חצר שהרי לא עשה כלום כי לא נעשית מחשבתו שרצה להשליכן לחצר אחרת ולא עלתה לו מחשבתו. והא דתני אסור אסור להחזירה בחצר אחרת שהרי אם יחזירנה לחצר אחרת הרי נעשית מחשבתו ולסיכך אסור. בעיא דרב ביבי בר אביי תירצה רב אשי הכי הדביק פת בתנור בשבת במדיד התירו לו לרדותה קודם שתיאפה שלא יבא

ליקוטי רש"י

לבי תיכול עלה בורא דמילחא. לכשתמדוד כור של מלח על דבר זה ותתנהו לי אומר לך טעמו (עירובין לו.). כשתמדוד לי כור של מלח בשכר שאומר לך ובדיומתא בעלמא הוא (חולין יב.). והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ד' על ד'. דהא מקום שאין בו אלכסנא כיון דלית בה שיעור מקום כמה דיליה לאו מתנה היא ומכי הוא כאויר בעלמא (עירובין פה:). רבי עקיבא מחייב. משום דעקלטה בתורתו של רה"ר (לקמן עז.). קלוטה. נתון האויר (גיטין עט.). כיון שקלטה אויר נתחייב משום שבת (ב"ק ע:). כמי שהונחה. לאדם (גיטין שם).

הגהות וציונים

א) ג"א רב אשי (גליון) מהרש"ל וכ"ה בכת"י: ב) שייך לעמוד לרדותם: ג) בכתי"י לשבותם (בדפוס"ר לשבות): ד) בס"א ליתא (גליון): ה) ע"ל לבהכ"נ כ"ה בגמ' שם ובדפוס"ר לבי"ה והמדפיסים הוסיפו מ"ם: ו) "דרבים" ליתא בגיגין אולם הוא בברכות מז ע"ב במסקנא (צפנת פענח): ז) ע"ל ודומה בדפוס"ר "ודומי": ח) [בתוס' גיטין מא ע"ב סוף ד"ה כופין כתבו ועוד מצוה דרבים שאני ע"ש ועי' תוס' פסחים פח ע"ב ד"ה כופין] (גליון) והמהרש"ל כתב כאן דתך "והוי נמי" ריל ועוד דהוי נמי, וכ"כ מהרי"ם: ט) [מכאן ואילך שייך לע"ב] (גליון): י) נדצ"ל דאמרינן: כ) ע"ל כיון דאינו כחותר (גליונות קה"י):

כדיוטא אחת דר"ע סבר ילפי' זורק ממושיט ורבנן סברי לא ילפינן אלא דרבה לא תם לפרש כל הפעיות ועוד אומר ר"י דהא דקאמר הש"ס אבל למעוטי מעשרה ד"ה מיב דאמרינן קלוטה כמי שהונחה היינו לרבנן אבל לר"ע קלוטה לאו כמי שהונחה דמיא ומחייב משום דילפינן זורק ממושיט דלא סבר כמי שהונחה דמיא א) לא הוה מצי למילף זורק ממושיט דהא לא דמיא כלל דכיון דכמי שהונחה דמיא הוי [זורק למעלה מעשר'] כזורק מרה"י למקום פטור וממקום פטור לרה"י ולא דמי כלל למושיט שהוא מרה"י לרה"י ורה"ר בחמלגא אלמא[1] ע"כ כיון דסבר ילפינן זורק ממושיט סבר קלוטה לאו כמי שהונחה דמיא והשתא אמי שפיר דפריך למימרא דפשיטא ליה כו' ואמי נמי שפיר דלא מצי למימר לעיל אבל למעלה מי' ד"ה מיב דילפינן זורק ממושיט דלר"ע לא מצי למילף כיון דסבר כמי שהונחה דמיא וכן משמע קלת דהא רב מסדא בעי נמי בהזורק (לקמן דף ח.) כמו רבה דהכא ומי הא דקא מפיים קלוטה כמי שהונחה דמיא קאי נמי אדר"ע כיכי מצי למימר לרב מסדא דלר"ע כמי שהונחה דמיא ולקמן בפירקין (דף ח.) משמע דדוקא ברה"י לא בעי רב מסדא הנחה ע"ג מקום ארבעה ומיהו רשב"א פירש בסמוך[2] אף ברה"ר לא בעי רב מסדא מקום ד': **ודילמא** הנחה הוא

ובתוך עשרה פליגי והא מיבעיא בעי לה רבה דבעי רבה [6] למטה מי' פליגי ובהא פליגי דר"ע סבר [7] קלוטה כמי שהונחה דמיא ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא אבל למעלה מי' דברי הכל פטור ודר"ע לא ילפינן זורק ממושיט או דילמא למעלה מי' פליגי ובהא פליגי דר"ע סבר ילפינן זורק ממושיט ורבנן סברי לא ילפינן זורק ממושיט אבל למטה מי' דברי הכל חייב מאי טעמא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא הא לא קשיא בתר דאיבעי הדר איפשיטא ליה[8] דסבר ר"ע קלוטה כמי שהונחה דמיא ודילמא הנחה הוא דלא בעיא הא עקירה בעיא אלא אמר רב יוסף הא מני רבי היא הי רבי אילימא הא ר' דתניא [9] זרק ונח ע"ג זיז כל שהוא רבי מחייב וחכמים פוטרין[9] התם כדבעי' למימר לקמן כדאביי [10] דאמר אביי הכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לר"ה וזרק ונח אנופו דר' סבר אמרי' [11] שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי לא אמרי' שדי נופו בתר עיקרו אלא הא ר' [12] דתניא זרק מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע [13] ר' מחייב וחכמים פוטרין ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה ר' שתים אחת משום הוצאה ואחת משו' הכנסה אלמא לא בעי עקירה ולא הנחה ע"ג מקום ד' על ד' הא איתמר עלה רב ושמואל דאמרי תרווייהו לא

ובתוך י. דאילו למעלה מי' לאו אויר ר"ה הוא אלא אויר מקום פטור הוא ואפי' קלוטה ליכא: זורק ממושיט. דאילו ממושיט מרה"י לרה"י דרך ר"ה אפי' למעלה מי' קיימא לן בפ' הזורק[3] דמייב דילף מעגלות של מדבר שמושיטין את הקרשים מזו לזו והן רה"י ומייתיה ר"ה ולא היו זורקים אותן שלא יתקלקלו: ודילמא הנחה הוא דלא בעיא. מדקתני ר"ע מחייב אבל עקירה בעי מעל גבי מקום ד'. מדלא קתני ר"ע מחייב שתים אחת משום הוצאה ואחת משום הכנסה: זורק. מר"ה[4] מתחלת ד' לסוף ד' ומ"ד[5] ע"ג זיז. כל עץ היוצא מן הכותל קרי זיז: רבי מחייב. אלמא דלא בעי הנחה על מקום ד': שדי נופו בתר עיקרו. והוי כמונח בר"ה על מקום ד' דעיקר[6] מחשב ליה לגוף: מחייב היה ר' שתים. דהוי כאלו נח ברה"י וחזר ונעקר משם והכניס לרה"ר אלמא לא עקירה בעי ולא הנחה בעי ע"ג מקו' ד':

יוסף הא מני רבי היא הי רבי אילימא הא ר' דתניא [9] זרק ונח ע"ג זיז כל שהוא רבי מחייב וחכמים פוטרין[9] התם כדבעי' למימר לקמן כדאביי [10] דאמר אביי הכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לר"ה וזרק ונח אנופו דר' סבר אמרי' [11] שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי לא אמרי' שדי נופו בתר עיקרו אלא הא ר' [12] דתניא זרק מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע [13] ר' מחייב וחכמים פוטרין ואמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה ר' שתים אחת משום הוצאה ואחת משו' הכנסה אלמא לא בעי עקירה ולא הנחה ע"ג מקום ד' על ד' הא איתמר עלה רב ושמואל דאמרי תרווייהו

אלא א"ר יוסף בו'. קשה לרשב"א מה לריכין רבה ורב יוסף להעמיד המשנה כחנאים והא סבירא להו בפ"ב דעירובין (ד' לט. ושם) דמחשבתו משויא ליה מקום דקאמר התם רב יוסף השתין ורק מייב חטאת ופריך והא בעינן מקום ד' וליכא ומשני מחשבתו משויא ליה מקום דלא לא תימא הכי הא דאמר רבה זרק בפי כלב או בפי כבשן מייב וכו' ומי' ר"ת דהא דאמר מחשבתו משויא ליה מקום היינו היכא דלא מיתא לי' בעינן אחר אלא בעינן זה כמו משמתין ורק שאינו יכול להשמין או לרוק בעינן אחר וכן זרק בפי כלב שרטוט שיאכלנו הכלב או שישרוף הבן בכבשן ול"ג התם ונח בפי כלב דנח משמע דאין כוונתו לכך אבל הכא אינו מושם אם מקבל בידו או בכלי אחר והא דאמר לקמן (ד' ה.) ה"א ה"מ היכא דאחשבה לידו אע"ג דניחא ליה שיקבלנו בע"א כמו בידו היינו משום דקאמר בידו של אדם חשובה לו כד' על ד' אבל בשאר בבדים לא משוי ליה מחשבתו אלא היכא דלא ניחא ליה בע"א: **זרק** ונח ע"ג זיז כל שהוא ר' מחייב. וא"ת אכתי מקשה לך דילמא הנחה הוא דלא בעיא הא עקירה בעיא ול"ל דבלאו הכי פריך שפיר אבל קשה לפפרים דגרסי לקמן בהזורק (ד' לז.) על מילתא דרב יהודה דאמר בסמוך מחייב היה רבי שתים וימיב רב מסדא וקא קשיא ליה למימרא דמחייב רבי אתולדה במקום אב וכו' א"ל רב יוסף מר אדר' מתני לה וקשיא ליה אמר אדר' יהודה מתניתן לה לדברי ר"י דאמר חייב ב' אבל לרבי לא מחייב ב' דלא מחייב רבי אתולדה במקום אב אם כן מה תירץ רב יוסף הא מני ר' היא אכתי מקשה דילמא הנחה הוא דלא בעי הא עקירה בעי וי"ל דסבר רב יוסף דדוקא אקלוטה דר"ע דליכא הנחה כלל איכא למיפרך הא עקירה בעי אבל אר' דבעי הנחה ע"ג זיז כל שהוא ה"ה דלעקירה סגיא בכל שהוא ומיהו להש"ס בסמוך[7] ליה ליה סברא דרב יוסף דפריך אדרבי אדא דילמא אחרים בעי עקירה מקום ד' ולא סגיא בכל שהוא כמו בהנחה ולר"ת נראה דגרסינן בהזורק יחיב רב יוסף וקא קשיא ליה ת"ל רב מסדא וכו' ואמי שפיר דרב יוסף הוה מתני דברי רב יהודה אדר' וכסמוך דפריך והא אימתר כו' הוה מני למיפרך הא דקשיא ליה לרב יוסף בהזורק (שם:) דרבי לא מחייב אתולדה במקום אב דתניא רבי אתולדה רבי אינו חייב אבל חכמים מחייבין ב' אבות ונראה דמתמי רב יוסף מדרבי יוסף דהתם אומר בהדיא רבה וכו' ויוסף דאמרי מרבייהו לא מחייב ר"י אלא אחת ויש לחוות דרב יוסף משמי' דרב יהודה קאמר ורב[8] יהודה מחייב שתים וליה לא סברא ליה: **באילן** העומד ברה"ר ונופו נוטה לרשות הרבים. הכא בשמעתין הוה מצי לאוקמי באילן שעיקרו וטופו כולו קאי ברה"ר ויש בעיקרו ד' דרבי סבר שדי נופו בתר עיקרו ואפילו אם הוא מקום ד' ורבנן סברי לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו ולא הוי מקום ד' דברה"ר ומי' דרבי סבר שדי נופו בתר עיקרו ד' דרבי מאמר בסמוך מני טרסקל שבידו הא מונח ברה"ר משמע דברה"ר ומי מהדרינן לאשמעינן מקום ארבעה אלא נקט בכה"ג משום דמילתא דאמי איתמר בפרקין[9] אמילתא דרב מסדא דאמר נעץ קנה ברה"ר וזרק ונח על גבי אפילו גבוה מאה אמה מייב ופריך לימא דרב מסדא דאמר כרבי ומשני דברה"ר כ"ע לא פליגי דרב מסדא והכא באילן העומד ברה"ר ונופו טוטה לרה"ר ומיירי אפילו אין בעיקרו ד' דרבי סבר שדי נופו בתר עיקרו דהוי כרה"ר ומייב אע"ג דלא הוי מקום ד' דרבי מסדא ורבנן סברי לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו[10] אבל קשה אמאי לא משני אמי לקמן באילן העומד כולו ברה"ר ויש בעיקרו ד' דרבי סבר שדי נופו כו' ומייב מקום ד' ולרבנן לא הוי מקום ד' דברה"ר מודה רב מסדא דבעינן מקום ד' דברה"ר דווקא קאמר רב מסדא כדמשמע לקמן דקאמר בגרשות היחיד כולי עלמא לא פליגי דרב מסדא ויש לומר דברה"ר לא מצי לאוקמי דלא הנוף למטה מג' לא הוי פטורי רבנן אע"ג דליכא ד' דכמרעא סמיכתא היא ואי למעלה מג' לא הוה מחייב רבי דכרמלית היא אם רחב מרבעה או מקום פטור אם אינו רחב ד' ולרשב"א נראה דברשות הרבים נמי משמתת לה לגמרי שדי נופו בתר עיקרו כגון שעיקרו פחות משלשה או גבוה ט' ורבים מכתפים עליו דהוי רה"ר[11] ונופו עולה למעלה מג' דלרבי הוי טף רשות הרבים דשדינן ליה בתר עיקרו כי היכי דשדינן ליה בתר עיקרו לשוא רה"ר ולרבנן לא הוי כרה"ר והא דלא מוקי לה אחרי הכי [12] משום דרב מסדא לא בעי מקום ד' גם ברשות הרבים דמ"ש ורב מסדא נקט רשות היחיד משום דבעי לאשמעינן אפילו גבוה מאה אמות משום דרה"י עולה עד לרקיע[13] ואחידי דנקט איהו רשות היחיד נקט נמי בתר הכי ברה"י כ"ע לא פליגי כו' ולמאי דמוקי לה אחרי לקמן אליבא דרב מסדא הא דנקט זו כל שהוא דהא אפי' ד' נמי פליגי אומר רשב"א דנקט כל שהוא משום למעלה מי' דאי הוי רחב ד' הוי רה"ר ולא הוו פטורי רבנן (אי אין[1]) גדיש מוקפין מחמתו אי סברי כר' יוסי בר' יהודה בהזורק (לקמן ד' קת.) ואין נראה לר"י דמשמע דמשום רוחתא דר' נקט לה ואומר ר"י דאי הוה נקט זו סתמא הוה סלקא דעתך דמיירי ברחב מרבעה וטעמא דרבי לאו משום שדי נופו בתר עיקרו אלא ה"א דסבר כרבי יוסי בר"י דנעץ קנה ברה"ר ובראשו טרסקל לרבי נקט כל שהוא לאשמעינן דטעמא דרבי משום שדי נופו בתר עיקרו והוי כמונח ברשות הרבים ע"ג מקום ד' אי אפשר להעמידה דאי למעוטי מג' לא הוי רה"ר אם לא נעמיד בדיבלה שמנה[2] וטוח בלד הנוף: לא

ופוקחי המשכן היו מושיטין הקרשים לאותן שבא שתי הפעגולות הסמוכות למשכן והן מושיטין לאותן שלאחריהם [שם צז.]. **ודילמא** דלמה מי' לסוף ד' ונח בטוטו. שדי נופו ובו'. דתסיק אגב עיקרו דאיתם מה ד' [שם ח.].

ודילמא דלמה מי' לסוף ד' ונח בטוטו. שדי נופו ובו'. דתסיק אגב עיקרו דאיתם מה ד' [שם ח.]. **רבי היא.** דלא בעי הנחה על גבי מקום ארבעה [שם ז.]. **ונופו נוטה** לרה"ר וזורק. ומתמלת ד' לסוף ד' ונח בטוטו. שדי נופו ובו'. דתסיק אגב עיקרו דאיתם מה ד' [שם ח.].

רבינו חננאל

לידי איסור סקילה אר לא שהאוסה מאבות מלאכות היא ה) ולא אפשיטא. ויקשי לן מכרי דדיית הפת חכמה ואינה מלאכה דגרסי' בפ' כל כתבי הקדש תנא דבי שמואל כל מלאכת עבודה לא תעשה. [illegible] הקיעת שופר ודדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה וכיון שאינה מלאכה אמאי לא פשטי בה להיתרא. וקבלנו מרבותינו כי בעיא זו לתתיר לו בפטור ומותר היא לסיכך לא איפשיטא. וי"א כי דדיית הפת האפויה היא חכמה ואינה מלאכה אבל דדיותה בעודה עיסה קודם שיקרמו פניה מלאכה היא הלא תראה הפת האפויה אפשר לדדותה בסכין וכיוצא בה אבל העיסה אי אפשר לדדותה אלא בידים שנמצא כמו לש ועדיך ומתקן הוא ואינו מקלקל ולסיכך לא הוכיחו במקום הזה הא דתנא דבי שמואל כלל ללמד כי אינו דומה זה לזה כלל:

פיסקא פשוט הענין

את ידו לפנים.

אקשי' והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ארבעה ולישנא דהא כל חיובי שבת לא מחייבי עד שיעקור ממקום ד' ויניח במקום ד'. **ואוקמה רבה** לר' עקיבא דסבר קלוטה באויר כמי שהונחה בקרקע דמיא דתנן מרה"י לרה"ר ורה"ר באמצע ר' עקיבא מחייב וחכמים פוטרין. **ודחינן** דילמא הנחה ע"ג מקום ד' לא בעי אבל עקירה מע"ג מקום ד' בעי דהא לא שמעי' ליה לר' עקיבא מהא מתניתן אלא בהנחה בלבד. **אלא אמר רב יוסף** ר' היא כר' ונחתה.

חשק שלמה

על רבינו חננאל

ה) מדברי רפיו ר"ל אלו נחלה קלת דמפרש דנם הא אמר פרש דהפא מתני לה דרב פי' בלשון בעיא ולא בפרש"י רק דמתני' דהיי פני הא פי' דמיירי ממזיר הזיק:

רב נסים גאון

פרק א אבל למעלה מעשרה דברי הכל פטור ולא ילפי' זורק ממושיט. עיקרו במשנה בפרק הזורק (דף צז) היו שותקין ברזיטר אחת הזורק פטור והמושיט חייב שכך היתה עבודת הלוים ב' עגלות זו אחר זו ברה"ר משיטין את הקרשים מזו לזו אבל לא זורקין ולפום דהיין אבות המלאכות המשכן ילפי ממלאכות המשכן כמו שאמרו בפרק במה טומנין (דף מט) אין חייבין אלא על מלאכה שבידוצא בה היתה במשכן וכו' והיתה עבודת הלוים בעגלות שמושיטין את הקרשים ולא זורקין גם כן המושיט בשבת מגזוזטרא לגזוזטרא שהן ברזיטא אחת חייב והזורק פטור ועל העיקר הזה אמרו לא ילפינן זורק ממושיט:

הגהות וציונים

ה) ר"א **נרי** רסבר (גליון): **ב)** בכתי' נוסף **ודילמא** התם (וכ"ה בחי' הרשב"א, רק"ס): **ג)** נרע"ל **בריה:** **ד)** ע"ל **ונח:** **ה)** דעיקר שיש **בו** ד' מחשב (דבש תמר, ומהרש"א לקמן ח ע"א): **ו)** צ"ל **אלא** (דפו"ר): **ז)** צ"ל **ארבעה** על **ארבעה**: **ח)** **דרבי** יהודה כצ"ל (גליון): **ט)** עי' מהרש"א לקמן (ח ע"א) שפי' התוס' כאן הוא כלישנא בתרא שברש"י לקמן ח ע"א ד"ה שדי: **י)** צ"ל **אפילו** (גליון): **כ)** צ"ל דפליגי דלא הוי נופו בתר עיקרו (מהרי"מ בנעט) וי"ג דפליגי **דלרבי** הוי נופו בתר עיקרו (ר"ב אשכנזי):

מסורת הש"ס

עם הוספות

א) [לקמן לז.]. **ב)** [כ"ק כ: לעיל ע"ח ומ"ק]. **ג)** [לקמן ז:]. **ד)** שם דף ח. **ה)** [שם כ"מ קיח.]. **ו)** לקמן דף לז. **ז)** [בשין שבו.]. **ח)** לקמן צו. **ט)** ד"ה באילן. **י)** לקמן צו:. **כ)** ע"א ד"ה והא בענין עקירה. **ל)** ח. **מ)** ז: ח. **נ)** לקמן ח. **ס)** לקמן ד' סוף ע"א. **ע)** עיין לקמן ז:. **פ)** עיין תוס' לקמן ה: ד"ה בשלמא.

תוספות ישנים

א) ותיפה הוכחה דלא אמר קלוטי' כמי שהונחה דמיא אלא להאמיר דלא לתקל נמי אתרתי מ"ב זורק ד"ל ברה"ר היכי משכחת לה [?]:

ב) אין זה קושיא כ"כ דהא לא קאמר הא עקירה ודלא בעי אלא דילמא קאמר:

ג) לא נתישב לי דה"מ למימר דפליגי [?] מדלא הוי טופו ברה"ר ורבנן מקום סטור לו כרמלי הוא. ושב דה"מ אמי למימר דאפשר מאילן העומד ברה"ר וטופו טוטה לרה"ר אלא מדא מיעיסו נקט דברשות אחד לא מצי לאמסמוך לרבנן הי עיקרו רה"ר וטופו כרמלית לו מקום פטור ולר' הי רשות הרבים לחמלה מעשרה ולא מליגו זריקה מרשות לרשות היחיד ורשות הרבים אלמלא ושקא דקתני פטור והמושיט חייב דבר הכל הוי [שם צז.]. זורק ממושיט. והמושיט חייב שמליגו דוקא פה לחמלה מעשרה מתשכן מרשות היחיד לרשות היחיד וקלא אוקי רשות הרבים מספקא מיניה. שכן היתה עגלות הלוים וכו' שכאמי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים פורקין משכן מושיטין לאותן שבא העגלות שלאלן והן מושיטין לאלו שלאחריהם אבל לא זורקין שאין אותן קרשים מוקפים מפני כובדן. שאחרונ עגלות היו לאמי מרדי שהיו טשלין קרשי המשכן והן הולכין שהיה כאמר זו כלר זו כדאמרינן בגמרא ובפרקי פורקין את המשכן לעשון בל העגלות היו מעמידין העגלות בדרך אליהן שהיה מוקף זו אצל זו אמוך לאמשכן ואחיה זו אצל זו לפניהם דרך אליהן לאותן רשות הרבים שהיו רוצים לכלי אחר עמוד העגל הסולך לפניהם [שם צז.]. **אי** לאותן רשות הרבים שהיו רוצים לכלי אחר עמוד העגל הסולך לפניהם [שם צז.]. **ונופו נוטה** לרה"ר וזורק. ומתמלת ד' לסוף ד' ונח בטוטו. שדי נופו ובו'. דתסיק אגב עיקרו דאיתם מה ד' [שם ח.].